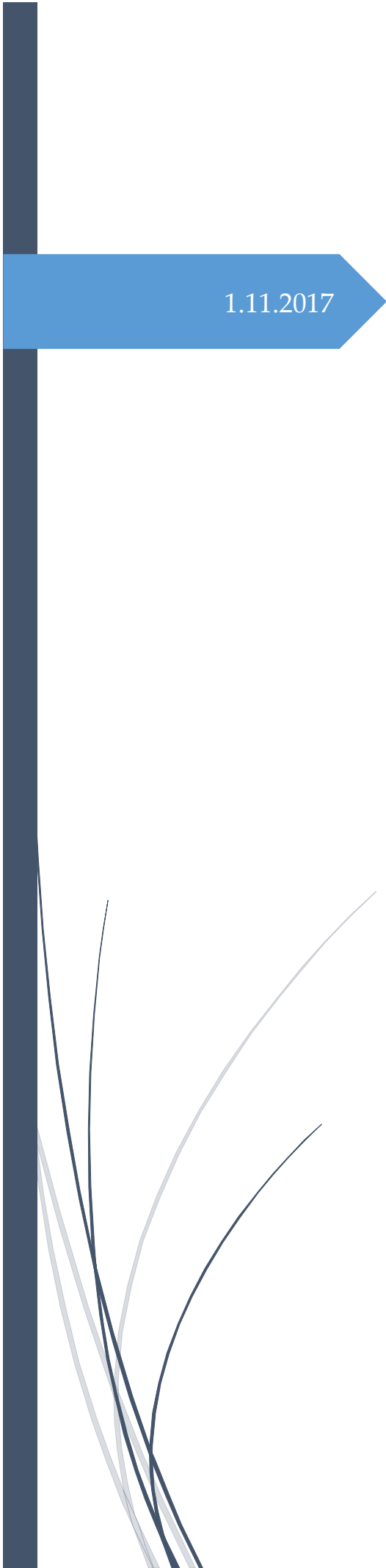

1.11.2017

SVETNIŠTVO PO SLOVENSKO

Kateheze OFS 2017/2018 - drugi
del

Pokrajinski svet OFS, Mb

K prvim trem katehezam, ki smo jih dobili na začetku septembra in so se ukvarjale s slovenstvom, svetništvom in slovensko vernostjo, dodajamo še osem novih, ki pred nas postavljajo nekaj slovenskih svetniških kandidatov in njihove zgodbe. Osebe iz katehez so:

- Friderik Irenej Baraga
- Drinske mučenke
- Alojzij Grozde
- Danijel Halas
- Cvetana Priol
- Anton Martin Slomšek
- P. Vendelin Vošnjak
- Anton Vovk

V gradivu so postavljeni po abecednem redu njihovih priimkov, čeprav jih lahko uporabite ne glede na vrstni red – odvisno pač od tega, kako se bolje vključujejo v vaš letni program.

Od začetka leta 2018 in do njegovega konca nas bodo posamezni kandidati spremljali tudi preko revije Brat Frančišek.

Naj nam vsem koristijo na poti svetosti.

Mir in dobro!

(snovalci katehez)

FRIDERIK IRENEJ BARAGA

ENO JE POTREBNO

Svetopisemski odlomek – Jak 2,14-26

Kaj pomaga, moji bratje, če kdo pravi, da ima vero, nima pa del? Mar ga lahko vera reši? Če sta brat ali sestra gola in jima manjka vsakdanje hrane, pa jima kdo izmed vas reče: »Pojdita v miru! Pogrejšta se in najejta!« a jima ne daste, kar potrebujeta za telo, kaj to pomaga? Tako je tudi z vero, če nima del; sama zase je mrtva.

Vendar bo kdo rekel: »Ti imaš vero, jaz imam pa dela. Pokaži mi svojo vero brez del in jaz ti bom pokazal vero iz svojih del. Ti veruješ, da je Bog eden? Prav imaš. Tudi demoni verujejo, a trepetajo.« Hočeš spoznati, prazen človek, da je vera brez del neučinkovita? Ali ni bil naš oče Abraham opravičen iz del, ker je položil svojega sina Izaka na oltar? Vidiš, da je vera sodelovala z njegovimi deli in da je šele zaradi del postala popolna. Tako se je izpolnilo Pismo, ki pravi: *Abraham je verjel Bogu in to mu je bilo šteto v pravičnost*, in imenovan je bil »Božji prijatelj«. Vidite: človek se opraviči iz del in ne samo iz vere. Ali ni bila tudi vlačuga Rahába prav tako opravičena iz del, ker je sprejela poslane in jih odpravila po drugi poti? Kakor je namreč telo brez duha mrtvo, tako je mrtva vera brez del.

Predlagane pesmi

Mnogo sem prehodil poti
Ta pot je kratka
O, moj Bog, dopusti mi
Njive so bele

Molitev na začetku

Po križu in uvodni pesmi preberemo zgornji svetopisemski odlomek ter povabimo sestre in brate, da delijo med seboj misli ob njem. Nato skupaj zmolimo spodnjo molitev.

Velikodušnost – *Molitvenik OFS, stran 18*

Gospod, nauči me velikodušnosti,
da bom dajal brez preračunljivosti,
da bom vračal dobro za hudo,

da bom služil, ne da bi pričakoval povračilo,
da se bom približal človeku, ki mi ni všeč,
da bom delal dobro tistemu,
ki mi ne more povrniti, da bom vedno ljubil zastonj,
da pri delu ne bom mislil na počitek.
In ker nimam ničesar, razen da se dajem,
daj, da se bom vedno bolj razdajal vsem,
ki me potrebujejo,
in bom pričakoval plačilo samo od tebe.
Ali bolje: pričakoval bom,
da boš ti sam moje plačilo. Amen.

Uvodna dinamika

Rešite kviz o Indijancih (odgovor, ki je napisan ležeče, je pravilen).

1. Kje imajo ameriški Indijanci svoje korenine?

- A Egiptu
- B Argentini
- C Sibiriji

2. Zakaj se imenujejo Indijanci?

- A Ker so njihovo deželo imeli za Indijo Koromandijo
- B Ker je Krištof Kolumb mislil, da je prišel v Indijo
- C Ker so podobni Indijcem

3. Kako se imenuje tipični indijanski šotor?

- A *tipi*
- B poeblo
- C manson

4. Kdaj je Kolumb prišel v Ameriko?

- A 1942
- B 1042
- C 1492

5. Kaj je bil glavni vir hrane za Indijance?

- A ribe
- B *bizoni*
- C zelenjava

6. Zakaj je bila pomembna bitka pri Little Big hornu?

- A *ker so se Indijanci postavili zase in zmagali*
- B ker so se Indijanci postavili zase in izgubili

C ker je umrlo veliko ljudi

7. Katero bolezen so prinesli belci Indijancem?

A migreno

B ošpice

C oslovski kašelj

8. Kako se imenujejo čevlji iz bizonje kože?

A sandali

B opanki

C mokasini

9. Strup katere živali so Indijanci uporabljali za svoje puščice?

A kobre

B žabe

C pajka

10. Katere živali so Indijancem pripeljali belci?

A konje

B bizone

C orle

11. Kateri od znanih Slovencev je deloval med Indijanci?

A Ignacij Knoblehar

B Friderik Irenej Baraga

C Andrej Majcen

Tema –Friderik Irenej Baraga

Baraga se je rodil 29. junija 1797 v graščinici Mala vas pri Dobrniču kot četrti od petih otrok očetu Janezu Nepomuku in mami Mariji Katarini Josipini roj. Jenčič. Krščen je bil že isti dan v župnijski cerkvi z imenom Friderik Irenej, pri čemer imena Irenej ni nikoli uporabljal. Dve leti po Friderikovem rojstvu so se preselili v grad Trebnje. V času šolanja je v Ljubljani stanoval pri dr. Juriju Dolinarju in se je naučil več jezikov, kar je bilo za njegovo poznejše misijonsko delo odločilnega pomena. Izbral si je tudi bodočo življenjsko družico (Anico Dolinar), Bog pa je odločil drugače. Ko je šel leta 1816 na študij na Dunaj, se je seznanil s Klemenom Mario Dvoržakom (papež Pij X. ga je leta 1909 razglasil za svetnika). Pod njegovim duhovnim vodstvom je hitro napredoval v svetosti, odpovedal se je zaročenki in se odločil za duhovniški poklic.

Od 1821 do 1824 je bil v ljubljanskem bogoslovju. 21. septembra 1823 je bil posvečen v mašnika in naslednje jutro v ljubljanski stolnici daroval tiho novo mašo pri oltarju Svetega Rešnjega telesa. Pri njej je bilo navzočih le šest ljudi - njegovi sestri Amalija in Antonija, stric Ignacij s hčerkama in boter Dolinar.

Jeseni leta 1824 je za štiri leta postal kaplan v Šmartinu pri Kranju. Znal je prisluhniti ljudem, prestopil ozke in mrzle pragove janzenizma ter z molitvijo in spokornostjo klical blagoslova na ljudi. Tam je spisal sloveči molitvenik *Dušna paša za kristjane, kateri žele v duhu in resnici Boga moliti*, ki je bil med verniki zelo dobro sprejet.

Nato je Baraga odšel v Metliko, kjer je deloval v letih 1828–1830. Tudi tu se je z vso vnemo lotil dela za duše: pridigal je, veliko spovedoval in ljudi navdušil za molitev križevega pota. Leta 1830 je izšla v Metliki napisana knjiga *Od počestvenja in posnemanja Matere Božje*. Prevedel je v slovenščino tudi knjigo sv. Alfonza Ligvorija *Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem Rešnjem Telesu in pozdravljanje Marije, prečiste Device*.

Janzenisti mu tudi tu niso dali miru. Zaradi tega in velikih potreb, ki so vladale v misijonskih pokrajinah, se je odločil oditi v Ameriko.

Na starega leta dan 1830 je z ladjo prispel v Ameriko. Spomladi 1831 je odpotoval na sever in 28. maja prispel v Arbre Croche (Krivo drevo, danes Harbor Springs) na severovzhodni obali Michiganskega jezera k Indijancem iz rodu Otava. Z njimi je najprej komuniciral po tolmaču, hkrati pa se učil otavščine in si sestavljal slovar in slovnico tega jezika. Delo je obrodilo sadove, Otavani, ki jih je raztresene po velikem področju obiskoval, so se vse bolj oprijemali Kristusa.

V septembru leta 1833 je prepustil postojanko drugim, sam pa odšel ob Grand River (Veliki reki) in ustanovil novo misijonsko postojanko. Tamkajšnje ljudi so belci skvarili z žganjem in svojo nenravnostjo. Belci so bili besni na Baraga, ker so imeli zaradi njegovih uspehov manj trgovanja z žganjem, in so ga hoteli ubiti. Ob tem napadu je naredil zaobljubo, da bo vse življenje abstinent. Ker je Baraga širil omiko med Indijanci, je bil v napoto tudi državi, ki je pritisnila na škofa, da je moral oditi.

Leta 1835 je izstopil na južni obali otoka La Pointe. Tu so bivali Indijanci rodu Očipve. Zima, ki je nastopila, je bila ostra, Indijanci so odšli v lovišča z manj snega in Baraga je pozimi napisal pet knjig, med njimi: *Premišljevanje štirih poslednjih reči*; *Zgodovina, značaj, šege in navade severnoameriških Indijancev*; za Očipvejce *Življenje Gospoda Jezusa Kristusa*.

Da bi knjige tiskal, se je 29. septembra 1836 odpravil proti Evropi. Z etnografsko zbirko, ki jo je Baraga podaril Deželnemu muzeju v Ljubljani, in monografijo o severnoameriških Indijancih, je tudi naš začetnik etnografije drugih ljudstev. Po vrnitvi ga je škof Rese imenoval za generalnega vikarja za vse tamkajšnje indijansko ozemlje. Leta 1840 je Slovincem spisal knjigo *Zlata jabolka*.

24. oktobra 1843 se je preselil na novo misijonsko postojanko v L'Ans. Tu je postavil indijansko vasico, ker so belci hoteli Indijance prepoditi v gozdove. S tem si je nakopal sovraštvo belih bratov in hvaležnost Indijancev. V L'Ansu je napisal knjigo *Nebeške rože*.

Papež Pij IX. je Baraga 29. julija 1853 imenoval za apostolskega vikarja in 1. novembra 1853 je bil posvečen v škofa v Cincinnatiju. Za sedež vikariata si je izbral Sault Ste. Marie med Gornjim in Michiganskim jezerom. Da bi dobil novih misijonarjev, je prišel v Evropo leta 1854. Povsod so ga slovesno sprejeli, pridobil je veliko gmotnih sredstev in enajst novih sodelavcev. Na obisku se je srečal s papežem Pijem IX., cesarjem Francem Jožefom in škofom Slomškom. V istem letu je posvetil prvega duhovnika, pozimi 1854 napisal zadnjo knjigo Indijancem (preko njega je med belce prišla tudi zgodba o Pokahontas), potem pa se je začelo neprekinjeno misijonsko potovanje. Dodatno delo je imel s številnimi priseljenimi delavci različnih narodnosti, zanje je imel včasih tudi po pet pridig na dan v različnih jezikih. Za mnoge Indijance je še vedno ostal edini dušni pastir, ki se je naučil njihovega jezika, zato se je pogosto odpravljal na potovanja po misijonskih postajah. 23. aprila 1857 je bil Gornji Michigan povzdignjen v redno škofijo.

Baraga ni nikoli meril daljav, kadar je šlo za rešitev duš. Večkrat je med potjo spal na snegu, da je prišel do ljudi. Zaradi naporov je začel bolehati na naduhi, obolet mu je zvesti sluga in Baraga je bil istočasno škof, saultski župnik, cerkovnik, kuhar in sluga, poleg tega star in slaboten. 26. oktobra 1865 ga je zadela rahla kap. Kljub vsemu je v maju leta 1866 s papeževim dovoljenjem prenesel škofovski sedež v Marquette.

Baltimorski škof je za 1. oktober 1866 povabil vse škofove Združenih držav na zasedanje. Uvodne seje zbora 7. oktobra se je Baraga še udeležil, naslednje jutro so našli nezavestnega, zadetega od kapi. Prepeljali so ga domov. Sledila je popolna onemoglost. Ostal je do konca pri polni zavesti, molil in premišljeval o preteklem življenju. Dejal je, da je nevreden služabnik Gospodov, ki nima ničesar, na kar bi se za večnost mogel opirati; tolaži ga samo veliko usmiljenje Odrešenikovo in pa moč odpuščanja grehov, katero je Kristus podaril svoji Cerkvi.

V noči pred Sv. Tremi kralji je prejel zakramente za umirajoče, 19. januarja 1868 pa je mirno umrl. Pokopan je v marquetteški stolnici svetega Petra.

Škofijski postopek za beatifikacijo misijonarja, škofa Friderika Ireneja Baraga so vodili v škofiji Marquette, kjer je deloval. Leta 2012 je kardinalska komisija potrdila junaško stopnjo kreposti škofa Baraga. Tako je papež Benedikt XVI. 10. maja 2012 odobril, da škofa Friderika Ireneja Baraga odslej smemo klicati častitljivi Božji služabnik. Za njegovo beatifikacijo je potrebno le še priznanje čudeža na njegovo priprošnjo.

Bolj kot z besedo je učil Friderik z življenjem. Vstajal je zgodaj zjutraj. Poleti redno ob treh, pozimi ob štirih. Prve ure dneva je vedno posvetil molitvi, pa naj je bilo to v njegovem skromnem župnišču ali na potovanju ali v nabito polni krčmi, v kateri je prenočil. Zaradi izredne delavnosti si je moral večkrat pritrgovati že tako kratko spanje. A za molitev je vedno našel čas.

Njegov način življenja in osebni karakter sta prikazana tudi v opisu obiska Janeza Čebulja pri njem:

»Naletel sem na globoko brozgo blata in snega in na oster mraz, da sem stiskal roke pod plašč. Povprašal sem po škofu Baragi. Prijazen Američan se mi je ponudil za vodnika in me je v večernem mraku spremil do škofijskega dvorca - nizke lesene hišice, ki služi škofu za škofijski dvorec in jezuitom, enemu patru in dvema bratoma, za samostan. O siromaštvo! Poslovim se od svojega spremljevalca in se nekaj časa pomudim pred ubožno leseno stavbico, stolno cerkvijo, ki je precej oddaljena od mesta. Vse je bilo tiho okrog Reke svete Marije, ki teče iz Gornjega jezera v Huronsko. Prijazna lučna iz sobe škofa Barage me je zdramila iz misli in me privabila k vratom. Potrkam, vstopim. Začudenje, vzradoščenost.... Pol leta me ni več pričakoval, zato ga je moj nenadni prihod še toliko bolj presenetil. V prijetnem pogovoru nama je potekal večer... Drugo jutro me je škof Baraga poslal naprej po Gornjem jezeru, 250 ameriških milj daleč, v velikanski misijona Minnesota Mine, misijonarju Foxu v pomoč. Spremil me je do parnika in mi pomagal nesti mojo ropotijo. V velikem blatu in snegu mu je bilo to nekoliko težavno in ubogi usmiljeni gospod je padel v gosto brozgo, da sem ga komaj izvlekel iz nje... Potem je šlo naprej v ljubkem prepiru... 'Prevzvišeni, to vendar ne gre; da bi vi, ki ste škof, nosili moje stvari', je rekel Čebulj. 'Nikakor ne', je rekel Baraga. 'Vi se morate varovati, jaz pa sem že star in navajen takih reči. Škof sem in vi me morate ubogati!'

Baragov književni opus:

- šest indijanskih knjig: molitvenik, lekcionar v treh jezikih, premišljevanja in večne resnice..
- slovnica in slovar čipevskega jezika (1850)
- Popis navad in zaderžanja Indijanov polnočne Amerike (original v nemščini l.1837)
- ohranjena je njegova korespondenca (2300 pisem): izdano v knjigi Baragova pisma

- leta 1837 je Baraga Kranjskem deželnem muzeju podaril etnološko zbirko indijanskih predmetov z območja Velikih jezer.

Duhovna dediščina svetnika in aplikacija za sodobni čas

Baraga je znal odkrivati stiske in nepravilnost takratne dobe v Ameriki (alkohol, belci skušajo izriniti Indijance, zapostavljenost indijanske »duše... boril se je za kulturno priznanje teh narodov, za vrednost vsakega človeškega življenja, za to, da bi znali sprejemati različnost, boril se je proti revščini, nasilju...). Baraga je bil človek, ki je zastavil svoje življenje za dobro teh, med katerimi je živel.

Da bi ga vsaj malo posnemali, nam danes ni treba iti na drug konec sveta v neznane dežele – morda lahko nekaj vere s svojim zgledom prenesemo kar svojemu sosеду, ki mu vera ne pomeni veliko; morda lahko sodelavcem namesto »veselih praznikov« voščimo »srečen božič«, morda lahko nekaj evrov namesto za rumeni tisk in kičasta darila namenimo bolnim in revnim. Ni nam tudi treba pisati knjig v tujih jezikih – koristno bi bilo že, če se za verske vrednote zavzamemo kar v lokalnem časopisu ali na kakšni spletni strani. Glede alkohola in nezdrave ter preobilne hrane pa bo kar prav, če ravnamo dobesedno tako kot škof Baraga.

Vprašanja za premišljevanje in pogovor v bratstvu

(lahko v manjših skupinah ali osebno – na koncu sledi podelitev)

Kako sem lahko misijonar doma?

Na katere stiske bi bilo potrebno odgovoriti danes?

Kaj bi lahko kot bratstvo naredili boljše) v naši družbi?

Zaključek

(lahko kakšna domača naloga – za posameznika ali celotno bratstvo)

Izmed predlogov pri zadnji točki dela po skupinah se izbere ena stvar, ki jo bratstvo uresniči.

Molitev

Besede, ki jih pogosto zmolimo po obhajilu so besede Friderika Barage:

Jezus verujem v te, Jezus upam v te, Jezus ljubim te nad vse.

Jezus tebi živim, Jezus tebi umrjem, Jezus tvoj sem živ in mrtev. Amen.

Skupaj zmolimo:

Gospod Jezus, ozri se na svoje misijonarje:

duhovnike, redovnike in laike,
ki so vse zapustili,
da bi svetu oznanjali Tvojo Besedo in Tvojo ljubezen.
Bodi jim močan zaščitnik,
krepka opora, zavetje v puščavskem pesku,
senca v ekvatorski vročini, varnost pred padci.
Varuj jih v težkih trenutkih,
usmerjaj njihove moči,
tolaži njihova srca,
daj jim luči in delavnosti,
da bo svet po njih vedno bolj spoznal tvoje ime. Amen.

DRINSKE MUČENKE

Svetopisemski odlomek – Lk 23,26-34

Ko so ga odvedli, so prijeli Simona iz Cirene, ki je prihajal s polja, in mu naložili križ, da ga je nesel za Jezusom. Za njim je šla velika množica ljudstva, tudi žene, ki so se tolkle po prsih in jokale zaradi njega. Jezus pa se je obrnil k njim in rekel: »Hčere jeruzalemske, ne jokajte nad menoj, temveč jokajte nad seboj in nad svojimi otroki! Glejte, prišli bodo namreč dnevi, ob katerih porečejo: ›Blagor nerodovitnim in telesom, ki niso rodila, in prsim, ki niso dojile!‹

Takrat bodo začeli govoriti goram:

›Padite na nas!‹

in gričem:

›Pokrijte nas!‹

Kajti če z zelenim lesom delajo takó, kaj se bo zgodilo s suhim?«

Gnali pa so še dva druga, ki sta bila hudodelca, da bi ju skupaj z njim usmrtili. In ko so prišli na kraj, ki se imenuje Lobanja, so tam križali njega in oba hudodelca, enega na desnici in enega na levici. Jezus je govoril: »Oče, odpústi jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

Pesmi

Križ je vsak moj trenutek
Nihče ne ljubi te kot jaz
Vsi, ki ste žejni
Pred križem

Molitev na začetku

DUŠA KRISTUSOVA

Duša Kristusova, posveti me.

Telo Kristusovo, zveličaj me.

Kri Kristusova, napoji me.

Voda iz strani Kristusove, operi me.

Trpljenje Kristusovo, utrdi me.

O dobri Jezus, usliši me.

V Svoje Rane sprejmi me.

Od Tebe se ločiti ne pusti me.

Pred hudim sovražnikom brani me.

Ob uri moje smrti, pokliči me
In k Tebi priti pusti me,
da bom s Tvojimi svetniki hvalil(a) te,
na vekov veke. Amen.

Uvodna dinamika - Kaj je zame pomembno?

Potrebno: list papirja za vsakega udeleženca in pisalo.

Voditelj najprej udeležence, če je bratstvo večje, razdeli na manjše skupine, nato pa vpelje v samo dinamiko nekako takole:

Predstavljajte si, da ste bili z družino na prijetnem nedeljskem izletu. V dobrem vzdušju se vračate domov, ko vas že blizu doma prehití gasilsko vozilo s prižganimi lučmi in sireno. Ko zavijete v vašo ulico, ugotovite, da gori pri vas doma. Hitro skočite iz avtomobila in se prebijate v stanovanje. Na hitro pobereite 10 stvari, ki jih lahko še rešite pred ognjem. Katere stvari bi rešili? 10 jih zapišite na list papirja.

Ko imajo vsi 10 stvari zapisanih, voditelj nadaljuje:

Plameni postajajo vedno večji in ugotovite, da vseh 10 stvari ne boste mogli rešiti. Če hočete sami živi priti iz hiše, morate v njej pusti 3 stvari. Katere so to?

Ko prečrtajo tri stvari, si to podelijo med seboj v skupini. Nato voditelj nadaljuje:

Ko se prebijate proti izhodu, vidite, da je tudi 7 stvari preveč, še tri boste morali pustiti v hiši. Katere bodo to?

Ponovite enako kot v prejšnjem krogu, ko vsi naredijo nalogo, si v skupini med seboj podelijo, katere stvari so pustili v hiši. Voditelj še zadnjič povzame besedo:

Tik pred vrati ste že, ko vidite, da se boste morali odpovedati še eni stvari. Katera je to? In potem končno pridete skozi vrata na varno. Tri stvari vam je uspelo rešiti. Katere tri so to?

V skupini si med seboj podelijo, kaj je posamezniku ostalo.

Nato pa še odgovorijo na vprašanje, kaj je zanje tako zelo pomembno, da bi za to dal/a svoje življenje? Odgovore drug drugemu predstavijo.

Drinske mučenke

Kratek opis smrti in dogodek njihove beatifikacije se lahko ogleda v filmčku na youtube-u: https://www.youtube.com/watch?v=U_rKXz5v9q8.

Sestre reda Hčera Božje ljubezni, katerih temeljno poslanstvo je vzgoja in izobraževanje otrok in mladine, je na prošnjo sarajevskega škofa Josipa Stadlerja že leta 1882 pripeljala v Sarajevo sama ustanoviteljica s. Frančiška Lechner (1833-1894). Že jeseni tega leta so v Sarajevu odprle Zavod sv. Josipa, katerega ravnatelj (pa tudi profesor, učitelj, svetovalec in spovednik sester) je bil Anton Bonaventura Jeglič, poznejši ljubljanski škof, takrat pa kanonik v Sarajevu. Kmalu so sestre ustanovile še druge šolske in vzgojne zavode, v katere so brez razlike sprejemale otroke katoliških, pravoslavnih in muslimanskih družin. Leta 1911 so sestre kupile na Palah pri Sarajevu dvonadstropno vilo za oddih in za potrebe svojih bolnih sester. Dogradile so nove stavbe in odprle osnovno šolo, ki je delovala do konca prve svetovne vojne. Po letu 1919 je samostan na Palah poleg bolnih sester sprejemal bolnike in turiste. Imel je tudi nekaj zemlje, ki so ga obdelovale sestre same. Po zaslugi škofa Jegliča je veliko vernih deklet iz tedanje ljubljanske škofije, predvsem iz župnij na Dolenjskem stopilo v red Hčera Božje ljubezni, med temi tudi naši dve drinski mučenki.

V obdobju vojne so leta 1941 v Palah bile:

- sestra Marija Julia Ivanišević, predstojnica, Hrvatica, rojena 25. novembra 1893 v Godinjaku
- sestra Marija Berchmana Leidenix, Avstrijka, rojena 28. novembra 1865 v Enzendorfu
- sestra Marija Krizina Bojanc, Slovenka, rojena 14. maja 1885 v Zburah
- sestra Marija Antonija Fabjan, Slovenka, rojena 23. januarja 1907 v Malem Lipju
- sestra Marija Bernadeta Banja, Madžarka, rojena 17. junija 1912 v Velikem Grđevcu pri Bjelovarju

11. decembra 1941 so naselje in nevarovani samostan na Palah pri Sarajevu napadli četniki. Predstojnica s. Julia je bila zunaj samostana, a se je, ko je videla, kaj se dogaja, mimo četnikov prebila do soester v hiši. Zbrane so bile ob slovenskem duhovniku Franu Ksaverju Mešku, ki jim je v očitni nevarnosti podelil odvezo. Četniki so vse izgnali iz samostana, oropali stavbo in jo tudi zažgali. V ledenem mrazu bosanske

zime se je tako začel križev pot redovnic, ki v naglici niso mogle vzeti s seboj nobenega dodatnega oblačila. Vseh pet sester so četniki pri temperaturi okrog minus 20 stopinj Celzija slabo obute in oblečene ta dan odgnali peš po zasneženih gorskih poteh proti 65 km oddaljenemu Goraždu.

13. decembra so onemoglo sestro Berchmano ločili od drugih redovnic in jo pustili v naselju Careve Vode, druge sestre in duhovnika Meška pa privedli v Sjetlino. Sledila so zasliševanja v četniškem štabu, kjer pa je Meško naletel na nekega učitelja iz Maribora, ki mu je izposloval dovolilnico za prosto gibanje do Beograda. Sestre so odvedli proti Goraždu. Vso pot so prehodile peš, vmes so le malo počivale in skoraj nič jedle. Vojaki so jim obljubljali, da bodo v Goraždu delale v vojaški bolnišnici kot bolničarke. Ob prihodu 15. decembra pa so jih zaprli v drugo nadstropje vojaške kasarne, ki je stala tik ob reki Drini.

Očividci so dogajanje tam opisali: nenadoma so se zaslišali kriki in jok sester. Četniki so se namreč v Goraždu najprej okrepčali in opili, potem so s pohotnimi nameni nasilno vdrli v sobo s sestrami. Pridružili so se jim tudi višji oficirji. Sestre na nečista dejanja niso pristale. Hotele so za vsako ceno ohraniti svojo čast in nedotakljivost. Ker so jih sestre odklonile, so postajali četniki vse nasilnejši. Z njih so začeli trgati obleko. Da bi se jih rešile, je njihova prednica odprla okno in na veliko osuplost in bes četnikov skočila skozi okno, za njo še druge, zadnja je skočila s. Bernardeta, ki se je pri padcu tudi najbolj poškodovala in se onesvestila. Na nasprotni breg Drine so ljudje slišali vzklike sester: »Jezus, reši nas!« Pri padcu na kamnito ploščad pod oknom so se vse močno poškodovale in še skušale bežati. Besni četniki so jih ujeli in pokončali z meči in noži.

Očividec dogajanja, duhovnik Ante Baković, takrat 10-letni deček, je s svojo materjo slišal klice sester in vojakov. Naslednji dan je šel preko Drine in tam videl grozen prizor: pobite redovnice, vsaka je, kot je preštel, dobila vsaj deset ali petnajst udarcev in vbodov z nožem. Trupla sester, ki so jim domačini pobrali obleko, so še nekaj dni ležala v plitvini na obali, nato pa jih je krajevni grobar s palico potisnil v reko Drino, ki jih je odplavila proti Savi in Beogradu.

Najstarejšo sestro Berchmano so iz Careve Vode po nekaj dneh s sanmi prepeljali v Sjetlino, kjer je našla zatočišče pri dobrih ljudeh. Tja sta ponjo prišla dva četnika z obrazložitvijo, da jo bosta odpeljala proti Goraždu. Že po nekaj urah sta se vrnila. Eden od njiju je imel okoli vratu rožni venec nesrečne redovnice. To je bilo 23. decembra 1941.

Vest o kruti smrti redovnic se je hitro razširila ne le po Sarajevu, temveč po vsej Bosni, obveščen je bil sedež družbe na Dunaju, obvestilo je od tu šlo po vsej Evropi ter Severni in Južni Ameriki. Po pričevanjih iz tistih časov se je med ljudmi takoj začel širiti glas, da so pobite mučenke svete vere.

Vrhbosenski (sarajevski) nadškof in kardinal msgr. Vinko Puljič je leta 1999 začel škofijski postopek za beatifikacijo pokojnih sester. Postopek je bil končan leta 2002.

24. septembra 2011 so bile v Sarajevu razglašene za blažene. 22. oktobra 2011 je bila v Žužemberku osrednja slovenska zahvalna slovesnost za dar dveh novih blaženih, ki jo je ob somaševanju mnogih škofov in duhovnikov vodil kard. Franc Rode.

In kdo sta Slovenki med drinskimi mučenkami?

S. Krizina (Jožefa) Bojanc je bila rojena 14. maja 1885 v vasi Zbure (župnija Šmarjeta) kot drugi od šestih otrok očeta Mihaela in matere Marije. Doma so imeli gostilno, dokler ni leta 1891 oče odšel v Ameriko, od koder se ni vrnil. Mama Marija je ostala sama s petimi otroki, šesti je bil na poti. Pobožna žena je vse svoje otroke je posvetila nebeški Materi v varstvo. Prav po Marijinem zgledu sta dve hčeri izrekli "zgodí se" in se odločili za redovniško pot med Hčera mi božje ljubezni. Te redovnice so namreč iz Sarajeva prihajale v različne kraje tedanje države in zbirale darove za vzdrževanje svojih šol in sirotišnic. Pogosto so prihajale prav v Slovenijo, kjer so imele dobrotljivega zaščitnika - škofa Antona B. Jegliča, ki je z njimi zgledno sodeloval že v Sarajevu kot pomožni škof ob nadškofu Stadlerju.

Hčere božje ljubezni so prišle tudi v šmarješko župnijo in tu dobile darova posebne vrste - sestre Angelina in Jožefa sta ob srečanju z njimi začutili božji klic. Leto dni starejša Jožefa je v Družbo vstopila decembra 1921, stara 36 let, mlajša Angelina pa tri leta pozneje (dočakala je častitljivih 95 let). Jožefa je julija 1922 vstopila v noviciat in prevzela ime Krizina. Večne zaobljube je izrekla 5. avgusta 1925, tik pred tem pa je bila premeščena v samostan na Pale. V naslednjih letih je služila v mnogih ustanovah družbe, predvsem na področju Tuzle. Aprila 1939 je bila na lastno prošnjo spet premeščena na Pale in čez poldrugo leto se je zgodilo to, kar je sicer po naravi plaha Krizina po pripovedovanju sester večkrat govorila: "Tako si želim umreti mučeniške smrti." Njena molitev je bila uslišana.

S. Antonija (Jožefa) Fabjan se je v vasi Malo Lipje, nekdanja župnija Hinje, danes Žužemberk, očetu Janezu in materi Jožefi rodila 23. januarja 1907. Očeta je izgubila pri štirih letih, le dva meseca potem, ko se je rodila najmlajša sestra Angela (oče je imel iz prvega zakona tri otroke, po smrti prve žene se je poročil vdrugo in imel še pet otrok). Jožefa je tako ostala sama z osmimi nepreskrbljenimi otroci, nekaj let pozneje pa je tudi ona zbolela in kmalu umrla. Otroke so v rejo vzele družine sorodnikov, takrat enajstletno Jožefo je v dobrotljivo varstvo vzela teta. Ko je v Jožefi pozneje dozorela odločitev za redovniško pot, jo je teta navdušeno podprla in ji ves čas stala ob strani. K Hčera mi božje ljubezni je Jožefa prišla po posredovanju sorodnice s. Margarete Jarc, ki je že bila v tej družbi. Jožefa je prišla v Sarajevo 9. aprila 1929 in se pridružila 46 Slovenkam, kolikor jih je bilo tega leta med Hčera mi božje ljubezni. V noviciat je stopila na svoj god, 19. marca 1930, in prevzela ime Antonija. V drugem letu noviciata je bila njena učieljica tudi s. Berchmana, s katero sta deset let kasneje skupaj stopili tudi na pot mučeništva. Po začasnih zaobljubah je služila predvsem v Sarajevu, leta 1936 pa je bila premeščena na Pale. Tudi po večnih

zaobljubah (28. avgusta 1937) se je vrnila v samostan na Pale – nepolna štiri leta pozneje pa je te zaobljube podpisala tudi z mučeniško krvjo.

Duhovna dediščina svetnika in aplikacija za sodobni čas

Drinske mučenke so vzornice zvestobe Bogu in dejavne ljubezni do bližnjih ter priprošnjice tako za nove, zlasti ženske duhovne poklice, kot tudi v raznovrstnih življenjskih preizkušnjah. Hkrati so zavetnice izkoriščanih in zapostavljenih žensk, bolnikov, bolniških sester, ...

V današnjem času, ko je izrečenih toliko besed, ki pa so pogosto brez prave teže, nam kažejo, kaj pomeni držati obljubo. Hkrati pa so zgled, kako vztrajati pri svojih vrednotah in za ideale tudi umreti.

Pred nas postavljajo tudi dostojanstvo žensk, ki dostikrat v svetu moških dobijo slabši del.

Vprašanja za premišljevanje in pogovor v bratstvu (lahko v manjših skupinah ali osebno – na koncu sledi podelitev)

V skupinah iz uvodne dinamike si udeleženci med seboj podelijo, koliko so poznali Drinske mučenke, v čem jih nagovarjajo in kje so jim lahko zgled v sedanjem času.

Zaključek (lahko kakšna domača naloga – za posameznika ali celotno bratstvo)

Voditelj pripravi spodnjo molitev za kanonizacijo za vsakega udeleženca in skupaj poiščejo kako pogosto jo bodo molili (dnevno, enkrat na teden, mesec, ...).

Molitev

Gospod Bog,
ti si svoje blažene
Julo, Berchmano, Krizino, Antonijo in Bernadeto
obdaril z milostjo redovniškega poklica
in z močjo, da so zvestobo in ljubezen do Tebe
potrdile s prelitjem svoje krvi.
Podeli tudi nam stanovitnost v veri,
da se tudi za ceno trpljenja ne ločimo od Tebe.
Daj, da nam bosta njihov zgled in priprošnja
pomagala v življenjskih bojih
in da bomo tako dosegli večno zveličanje.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

LOJZE GROZDE

Srce se ne boji

Svetopisemski odlomek - 1 Mz 37,12 -

Bratje prodajo Jožefa v Egipt

Ko so bratje odšli past drobnico svojega očeta proti Sihemu, je Izrael rekel Jožefu: »Ali ne pasejo tvoji bratje pri Sihemu? Pojdi, pošiljam te k njim!« Jožef mu je rekel: »Tukaj sem.« In rekel mu je: »Pojdi torej, poglej, ali se dobro godi tvojim bratom in ali se dobro godi drobnici, in mi sporôči!« Tako ga je poslal iz hebrónske doline in Jožef je prišel do Sihema.

Ko je blodil po polju, ga je našel neki mož. Vprašal ga je in rekel: »Kaj iščeš?« Rekel je: »Brate iščem. Povej mi, prosim, kje pasejo!« Mož je rekel: »Odšli so od tod, slišal pa sem jih, ko so govorili: ›Pojdimo v Dotán!‹« Jožef je torej šel za brati in jih našel pri Dotánu.

Zagledali so ga od daleč, in še preden se jim je približal, so se odločili, da ga usmrtijo. Govorili so drug drugemu: »Glejte, tam prihaja sanjač! Dajmo, ubijmo ga in ga vrzimo v kak vodnjak! Potem porečemo: ›Divja zver ga je požrla.‹ Bomo videli, kaj bo iz njegovih sanj!«

Ko je to slišal Ruben, ga je hotel rešiti iz njihovih rok. Rekel je: »Ne vzemimo mu življenja!« In Ruben jim je rekel: »Ne prelivajte krvi! Vrzite ga v tale vodnjak tukaj v pustinji, rok pa ne polagajte nanj!« Tako ga je hotel rešiti iz njihovih rok in ga vrniti očetu.

Ko je torej Jožef prišel k bratom, so mu slekli haljo, dolgo haljo, ki jo je nosil. Nato so ga zgrabili in vrgli v vodnjak. Vodnjak pa je bil prazen, ni bilo vode v njem. Nato so sedli in jedli kruh.

Ko so povzdignili oči, so zagledali karavano Izmaelcev, ki je prihajala z Gileáda. Njihove kamele so nosile kozlinec, mastiko in ládan. Potovali so, da bi to spravili v Egipt. Tedaj je Juda rekel bratom: »Kaj imamo od tega, če ubijemo brata in skrijemo njegovo kri? Dajmo, prodajmo ga Izmaelcem, naša roka pa naj se ga ne dotakne, saj je naš brat, naše meso.« Bratje so ga ubogali.

Ko so tedaj šli mimo midjánski trgovci, so Jožefa potegnili in spravili iz vodnjaka. Potem so ga prodali za dvajset srebrnikov Izmaelcem in ti so ga odpeljali v Egipt. Ruben pa se je vrnil k vodnjaku in odkril, da Jožefa ni več v njem. Pretrgal je svoja oblačila, se vrnil k bratom in rekel: »Dečka ni več tu! In jaz, kam naj grem?«

Vzeli so Jožefovo haljo, zaklali kozla in pomočili haljo v kri. Potem so poslali dolgo haljo očetu in rekli: »To smo našli. Poglej, ali je to halja tvojega sina ali ne!« Ko jo je pogledal, je rekel: »To je halja mojega sina! Divja zver ga je požrla. Raztrgan, raztrgan je Jožef!« In Jakob je pretrgal svoja oblačila, si ogrnil ledja z raševino in dolge dneve žaloval za sinom. Vzdignili so se vsi njegovi sinovi in vse njegove hčere, da bi ga

tolažili, pa se ni dal potolažiti. Rekel je: »Zares, žalujoč pojdem k sinu pod zemljo.« Tako ga je oče objokoval.

Midjanci pa so Jožefa prodali v Egipt Potifárju, faraonovemu dvorjanu, načelniku telesne straže.

Pesmi

Nad vsem

Na križ si šel, Gospod

Uvodna molitev

Uvodna dinamika

Na začetku preberemo spodnjo pesem (ali katero drugo od Grozdeta) in udeleženci poskušajo ugotoviti, kdo jo je napisal.

Grozde je napisal 153 pesmi in 22 proznih besedil v katerih odkriva svojo lirično in mistično dušo. V njegovih pesmih prepoznavamo vso njegovo veličino, kako je bil vsestransko nadarjen. Pesmi so bile objavljene v dijaških glasilih: Izvir, Plamen in Chrisophoros, v Strletovi knjigi o Grozdetu ter v poznejših tipkopisih. (Štrukelj 2011,5).

Videl sem tvoje cvetoče ravnine,
videl v njih lepe, prijazne vasi,
videl sem s snegom pokrite planine,
hribčke in gričke in strme rebri.

V polju zoreče je žito šumelo,
cvetje krasilo zelene travé,
v drevju, grmičju vse glasno je pelo,
s hribov so vriskale bele cerkvé.

Sveta si zemlja, ti blagoslovljena
si od Najvišjega, Kralja neba;
ti z mojih dedov krvjo napojéna,
tebi vsa moja ljubezen velja.

Tebi živeti in zate umreti,
draga Slovenija, srčno želim;
ko ti še lepih dni zarja zasveti,
v tvojih naj svetih tleh grob svoj dobim.

Lojze Grozde

Lojze Grozde se je rodil 27. maja 1923 v Zgornjih Vodalah pri Tržišču na Dolenjskem materi Mariji Grozde in očetu Francu Udovču kot nezakonski otrok. Mati je delala kot dninarica. Leta 1927 se je poročila s Francem Kovačem, vendar Lojze ni smel na poroko in ne na novi materin dom; moral je ostati pri sorodnikih, čeprav si je želel k materi. Pozneje, ko je Lojze napredoval v šoli, mu je očim postal bolj naklonjen.

Po materini poroki je zanj skrbela teta Ivanka. Poskrbela je, da je šel po ljudski šoli študirat v Ljubljano, kamor je sama odšla služiti. Dobrotniki so ji pomagali, da je Lojze lahko študiral. Stanoval je v dijaškem zavodu Marijanišče in obiskoval klasično gimnazijo, kjer je bil odličen dijak. Na gimnaziji se je uveljavil kot literarni ustvarjalec. Postal je član dijaške Katoliške akcije in sodeloval v zavodski skupini Marijine kongregacije. Zadnja leta gimnazijskega študija so bila leta bližajoče se svetovne vojne. Razmere so se še bolj zaostrile, ko se je začela vojna. Za Lojzeta je napočil čas osebne poklicne odločitve. Ni se vključeval v dnevno politiko, ampak je svojo pot iskal v molitvi, ki jo je združeval z delom za druge.

Med počitnicami, pred zadnjim srednješolskim letom, se ni vrnil domov, saj je bilo tam vedno več nasilja in obiski niso bili preprosti. Kljub dobronamernim svarilom pa se je za obisk odločil in zaprosil za dovolilnico. Iz Ljubljane se je odpravil konec leta 1942. Najprej se je oglasil v Strugah pri prijatelju. Na petek 1. januarja 1943 je bil pri maši v Cistercijskem samostanu Stična, potem pa se je z vlakom odpeljal iz Ivančne Gorice do Trebnjega. Tam je izvedel, da z vlakom ne more naprej, ker je bila proga poškodovana, zato je hotel iti do Mirne peš. Med potjo je prisedel na neki voz. Pri prvi hiši na Mirni ga je prijela partizanska straža. Pri njem so našli latinski misal, molitvenik Tomaža Kempčana *Hoja za Kristusom* in knjižico o Fatimi. Z zasliševanjem so nadaljevali v bližnji gostilni. Grozdeta so sumili za vojnega obveščevalca in ovaduha (zaradi italijanske dovolilnice in verske literature). Po hitrem sojenju je bil Grozde usmrčen. Njegovo truplo so 23. februarja našli šolarji. Prepeljali so ga v sosednji Šentrupert, kjer je komisija naredila zapisnik. Grozdetovo truplo so potem pokopali na pokopališču v Šentrupertu, saj ga zaradi razmer tistih dni ni bilo mogoče peljati v domačo župnijo Tržišče.

O mučenju govori že prvi Grozdetov kratki življenjepisni povzetek, podobno ga opisuje tudi glavni Grozdetov življenjepisec Anton Strle. Omenja, da:

truplo ni bilo pokopano in da je posebna komisija takoj po najdenju ugotovila na truplu očitne sledove hudega trpinčenja. Grozdetovo truplo je bilo popolnoma ohranjeno in brez najmanjšega sledu trohnobe, dasi je ležalo že sedem tednov na prostem in je bila toplota precej nad ničlo... Na nogah so bili dobro vidni znaki mučenja: vsi prsti so bili ob koncu prirezani; na rokah so se poznali odtisi vrvi, s katero je bil zvezan, ko so ga mučili. Natančno se je videlo, da je bilo odrezano celo desno uho z desnim licem tja preko ustnice do spodnje čeljusti. Vsa lična koža je bila potegnjena obenem z ušesom z lica. Tudi spodnja polovica levega ušesa je bila odrezana. Enako je bilo izrezano desno oko; levo oko pa je bilo zabodeno z ostrim predmetom tako, da je izteklo. Na glavi se je poznala okoli osem centimetrov dolga in šest centimetrov globoka zevajoča rana. Moral je to biti smrtni udarec s topim orodjem, krampom ali motiko. Tako zapisnik, na katerem je podpisanih deset očividcev Grozdetovega trupla. Kakor razberemo iz dodatnega poročila, je bila velika rana tudi na levi strani pod čeljustjo. Tam skozi so mu, kakor pripovedujejo, odrezali jezik v korenini. Na nogi pod kolenom so se našli sledovi, da so mu rezali jermene, na stopalu in podplatih je bila koža deloma sneta.

Politkomisar brigade Toneta Tomšiča Dušan Majcen - Nedeljko pa je dobra dva tedna po usmrčitvi Lojzeta Grozdeta Centralnemu komiteju KPS sporočil:

Slabo vpliva na razpoloženje prebivalstva tudi justifikacija izdajalcev, če ni prav otipljivega dokaza. To se je npr. pokazalo na Mirni, kjer sta padla dva izdajalca kurirja lenega je ubila straža pri poskusu pobega/. Smrtna obsodba drugega je bila nekoliko prenačljena in izvršena iz preventivnih vzrokov. Sicer je bilo dokazno, da je dotičnik član Katoliške akcije in našlo se je pri njemu cel kup italijanskih prepustnic, ki so mu dovoljevali obiskati vse važnejše belogardistične postojanke, vendar konkretnih dokazov, da prinaša poročila, ni bilo. Štab je bil pozneje prisiljen, da potem posebnega razglasa opraviči prebivalstvu, zlasti v Št. Rupertu, potrebo smrtne obsodbe. Pri tem moram autokritično priznati, da sem se za slučaj premalo zanimal in nisem preprečil obsodbe, kar bi lahko, če bi sodeloval v brigadnem sodišču.

Vendar Lado Kocijan trdi, da obstajajo zgodovinski viri in dokazi, ki so pogojevali smrtno kazen za Grozdeta (vendar jih ne navaja). Kocijan pravi:

Grozdetu so na Mirni skupaj s prijateljem ujeli partizani Tomšičeve brigade. Njegov prijatelj jim je pobegnil. Grozdetu so odpeljali v gostilno pod gradom, kjer je bil štab Tomšičeve brigade. Tam so ga zaslišali. Ni bilo nič kritičnega. Verjeli so mu, da je šel le na obisk. ... Pozornejši pa so postali, ko so pri njem našli nenaslovljeno pismo, ki je bilo namenjeno župniku na Mirni. V pismu je njegov pošiljatelj zahteval, da mu mirnski župnik Jakob Širaj, ki je organiziral belo gardo v Mirnski dolini, preskrbi seznam partizanov in aktivistov. ... Za sodišče je bil Grozde belogardistični kurir in zato obsojen na smrt. Izmišljotina je, da so ga trpinčili tako, da so mu posneli kožo s podplatov, odrezali jezik in prste. So pa partizani zagrebli truplo preplitko, zato so manjše rane na njem povzročile gozdne živali, ki so ga obgrizle.¹

Na to trditev odgovarja cistercijanski pater Alojzij Ilc, ki je v Braziliji leta 2008 vprašal Jožeta Mestnika, nekdanjega poveljnika vaše straže v Stični v letu 1942, ali ve o kakšnem pismu, ki bi ga naj zaupali Lojzetu Grozdetu za mirnskega župnika. Odgovoril je: »Ne spominjam se, da bi Grozdetu izročili kakršnokoli pismo.«

Beatifikacija

Lojze Grozde je bil prištet k blaženim v Celju med *Prvim slovenskim evharističnim kongresom*.

Ob 50. obletnici Grozdetove smrti je Nadškofija Ljubljana 1. januarja 1994^[7] začela cerkveni postopek za priznanje njegovega mučeništva ter s tem za njegovo beatifikacijo in kanonizacijo. Prvi postulator za beatifikacijo je bil salezijanski inšpektor Stanislav Hočevar, sedaj beograjski nadškof in metropolit.

Papež Janez Pavel II. je Grozdetu ob prvem obisku v Sloveniji (16. do 19. maja 1996) dvakrat omenil. Rekel je:

V zgodovini je bila vaša krščanska skupnost izpostavljena težkim preizkušnjam, nedavno tudi grozotam obeh svetovnih vojn. Kako naj bi pozabili na nasilno komunistično revolucijo? Trpljenju, ki ga je povzročila tuja okupacija, se je pridružila še državljanska vojna, v kateri je brat dvignil roko nad brata. Božji služabnik Lojze Grozde je samo ena izmed neštetihi nedolžnih žrtev, ki visoko dviguje palmo svojega mučeništva kot neizbrisen spomin in opomin. Škofe, duhovnike, redovnike in laike so med vojno in po njej zapirali, jih mučili, izseljevali in tudi nasilno morili. Vsi ti zdaj prosijo Boga za spravo, mir in slogo med vsemi člani naroda.

27. marca 2010 pa je prišla iz Rima novica, da je papež potrdil dekret o mučeništvu Lojzeta Grozdetu. Tega dne je namreč sprejel v avdienco prefekta Kongregacije za zadeve svetnikov, nadškofa Angela Amata, in potrdil objavo odloka o Grozdetovem mučeništvu. S tem dekretom je dano dovoljenje za beatifikacijo, ki je bila 13. junija 2010 na Slovenskem evharističnem kongresu v Celju. Lojze Grozde je bil kot drugi Slovenec (prvi je Anton Martin Slomšek) uradno razglašen za blaženega. V papeževem imenu ga je razglasil državni tajnik kardinal Tarcisio Bertone. Beatifikaciji je prisostvovalo med 30.000 in 40.000 vernikov.

Novomeška škofija je prvi Grozdetov god praznovala v znamenju prenosa njegovih relikvij iz pokopališča v Šentrupertu v cerkev Matere Božje v Zaplazu, ki je sicer glavna romarska pot škofije. Že tri dni prej, od 24. do 26. maja, so relikvije romale v župnije Tržišče, Šentrupert in Mirna. Osrednja slovesnost se je začela 27. maja 2011 ob 19. uri z mašo in blagoslovom nove »Grozdetove kapele« ter s slovesnim sprejemom relikvij. Sledilo je nočno čaščenje. Naslednji dan dopoldne je bila maša, po njej pa položitev relikvij v kamniti oltar kapele. Kapelo je z mozaikom opremil pater Marko Ivan Rupnik. Celotna prireditev je potekala pod geslom "Srce se ne boji"

Duhovno sporočilo svetnika in aplikacija za današnji čas

Grozde je pričevalec zvestobe veri. Da je za trdnost v veri že prej molil, nam govori tudi spodnji primer:

Ko sta v oktobru l. 1942 s prijateljem šla po ulici, je Lojze spet nepričakovano, skoraj brez zveze, napeljal pogovor na te stvari: »Bojim se, da pri mučenju ne bi vztrajal.«

»Kako to misliš?« ga je začudeno vprašal prijatelj.

»Veš, nisem dovolj trden.«

»Saj moraš vendar zaupati v Boga, v katerega slavo vse delaš. /.../

/.../

Prijatelj je potem hotel pogovor napeljati na šaljive reči in je skušal posnemati svojevrsten govornikom glas pri litanijah. Pa Grozde se to pot ni smejal, marveč se je zamišljeno zazrl nekam v daljavo in potem pogledal prijatelja v oči, tako da je ta nehote pustil norčavosti. Čez čas je Lojze pristavil: »Molim samo za vztrajnost.«

Kaj je pomenila ta posebna resnoba, ki smo jo videli pri njem zlasti zadnje čase, ta zbranost pri sv. maši, to natančno izvrševanje dolžnosti, ti pogostni obiski Najsvetejšega? Ali ne pripravo na smrt?

(iz Šmarnic, po knjigi dr. Antona Strleta priredila Nataša Ivanušič)

Vprašanja za premišljevanje in pogovor v bratstvu (lahko v manjših skupinah ali osebno – na koncu sledi podelitev)

1. Zamisli si čas vojne, kaj občutiš? Bodimo hvaležni za sedanjí čas, ko vlada mir. Ali si blaženega Lojzeta Grozdeta poznal že prej?
2. Ali se ti/vam zdi da je bil blaženi Lojze Grozde domoljub? Utemelji svojo odločitev.
3. Kakšna je tvoja - vaša vera? Bi bili zmožni v najtežjih trenutkih ohraniti vero v Boga in ljubezen do bližnjega, četudi je on tisti ki vam streže po življenju?

MOLITEV

(pesmi in proza Lojze Grozde) zbral in uredil Anton Štrukelj

Ko s sladkimi zvoki se noč prepoji,
ko zadnja nam prošnja v pokoj izzveni,
tedaj se odprejo potihoma vrata,
in vstopi Marija vsa lepa in zlata,
v naročju nebogljeno Dete drži.

Pristopi in vsem nam v naročje Ga da,
in Jezušček mali nas blagoslovi,
obriše solze, odvzame skrbi.
V sladkosti neskončni nam srca bijo,
ko znova za Njim se vrata zapro.

Za vse rajne Frančiškove brate in sestre, mučence in vse ki trpijo zaradi vojne.

Zdrava, Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus. Sveta Marija, Mati Božja, prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.

Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu, kakor je bilo v začetku, tako zdaj in vselej in vekomaj. Amen.

ZAKLJUČEK

Vojna je čas grozodejstev in zla, je čas ko se grozodejstva in poboji celo nagrajujejo. Vsak človek hrepeni po svobodi, po ljubezni, po Božjem miru. V tem času izražati, da smo Kristjani, ni več preganjano in osovraženo, kot je to bilo še nedolgo nazaj, saj živimo v svobodni državi Sloveniji. V vojni ni zmagovalca, ne na eni in ne na drugi strani. Vse strani so poražene in največji absurd je v tem, da najbolj nastradajo navadni ljudje, ki si vojne sploh niso želeli in so v to morijo bili prisiljeni. Zavidanja vredno je ohraniti močno vero v Boga, ko si v preizkušnjah, ko ti strežejo po življenju ter ohraniti ljubezen in dostojanstvo do tistega, ki ti to počne. Lojze Grozde nam je v tem svetel vzgled.

Po večini se ne zavedamo, kako majhen delček Božjega stvarstva smo, kako smo krhki, minljivi. V težkih preizkušnjah imamo Kristjani to prednost, da je naš Bog usmiljen, da je On s svojo ljubeznijo vedno z nami, da potrpežljivo čaka na nas, četudi na njega včasih pozabimo. Sveti Frančišek Asiški je že s svojim pozdravom MIR IN DOBRO nagovoril in oznanil Božjo ljubezen vsem in to je tudi dolžnost nas Frančiškovih, da s tem nadaljujemo.

Blaženi Alojzij Grozde, vsi mučenci in mučenke prosite za nas našega Boga očeta.

DANIJEL HALAS

Svetopisemski odlomek - Jezus dobri pastir (Jn 10, 7-18)

Jezus je znova spregovoril: »Resnično, resnično, povem vam: Jaz sem vrata za ovce. Vsi, ki so prišli pred menoj, so tatovi in roparji, toda ovce jih niso poslušale. Jaz sem vrata. Kdor stopi skozme, se bo rešil; hodil bo noter in ven in bo našel pašo. Tat prihaja samo zato, da krade, kolje in uničuje. Jaz sem prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju. Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir da svoje življenje za ovce. Tisti pa, ki je najemnik in ne pastir in ovce niso njegove, pusti ovce in zbeži, ko vidi, da prihaja volk, in volk jih pograbi in razkropi. Je pač najemnik in mu za ovce ni mar. Jaz sem dobri pastir in poznam svoje in moje poznajo mene, kakor Oče pozna mene in jaz poznam Očeta. Svoje življenje dam za ovce. Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir. Zato me Oče ljubi, ker dam svoje življenje, da ga spet prejmem. Nihče mi ga ne jemlje, ampak ga dajem sam od sebe. Oblast imam, da ga dam, in oblast imam, da ga spet prejmem. To naročilo sem prejel od svojega Očeta.«

- Mt 20, 20-34

Tedaj je stopila k njemu mati Zebedejevih sinov s svojima sinovoma in se poklonila pred njim do tal, da bi ga nekaj prosila. Rekel ji je: »Kaj hočeš?« Dejala je: »Ukaži, naj ta dva moja sinova sedita v tvojem kraljestvu, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici.« Jezus je odgovoril in rekel: »Ne vesta, kaj prosita. Ali moreta piti kelih, ki ga moram jaz piti?« Dejala sta mu: »Moreva.« Rekel jima je: »Moj kelih bosta pila; dati, kdo bo sedel na moji desnici ali levici, pa ni moja stvar, ampak bodo tam sedeli tisti, katerim je to pripravil moj Oče.« Ko je drugih deset to slišalo, so se razjezili nad bratoma. Jezus jih je poklical k sebi in jim rekel: »Veste, da vladarji gospodujejo nad narodi in da jim velikaši vladajo. Med vami pa naj ne bo tako, ampak kdor hoče postati med vami velik, naj bo vaš strežnik, in kdor hoče biti med vami prvi, naj bo vaš služabnik, tako kot tudi Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge.«

Ko so odhajali iz Jerihe, je šla za njim velika množica. Ob poti sta sedela dva slepa človeka. Ko sta slišala, da Jezus prihaja mimo, sta zavpila: »Usmili se naju, Gospod, Davidov sin!« Množica ju je pograjala, naj umolkmeta, ona dva pa sta še bolj zavpila: »Usmili se naju, Gospod, Davidov sin!« Jezus je obstal, ju poklical in rekel: »Kaj

hočeta, da vama storim?« Dejala sta mu: »Gospod, da bi se nama odprle oči!« Jezus se ju je usmilil. Dotaknil se je njunih oči in takoj sta spregledala ter šla za njim.

Pesmi

O moj Bog, dopusti mi
Ko bi ljudje ljubili se

Uvodna molitev

HVALNICA STVARSTVA ALI SONČNA PESEM

Najvišji, vsemogočni, dobri Gospod,
tebi hvala, slava in čast in ves blagoslov (prim. Raz 5,12-13).
Tebi, najvišjemu, edinemu pristoji
in nihče ni vreden tebe imenovati.

Hvaljen, moj Gospod, z vsemi tvojimi stvarmi
(prim. Ps 102,22; Tob 8,7; Dan 3,57),
posebno s soncem, velikim bratom (prim. Ps 148,3; Dan 3,62),
ki razsvetljuje dneve in nas.
Lepo je in v velikem sijaju žari.
Tebe, Najvišji, odseva (prim. Raz 1,16).

Hvaljen, moj Gospod,
v sestri luni in zvezdah (prim. Ps 148,3; Dan 3,63);
ustvaril si jih na nebu jasne, dragocene in lepe.

Hvaljen, moj Gospod, v bratu vetru in zraku (prim. Dan 3,65),
v oblačnem in jasnem sploh vsakem vremenu (prim. Ps 148,4),
s katerim ohranjaš svoje stvari.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri vodi (prim. Dan 3,77; Ps 148,4);
mnogo koristi ponižna, dobra in čista.

Hvaljen, moj Gospod, v našem bratu ognju,
v katerem nam noč razsvetljuješ;
lep je in vesel in krepak in močan.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri zemlji (prim. Dan 3,74),
ki nas kakor mati hrani in nam gospodinja,
in prinaša različno sadje in pisane rože z zelenjem (prim. Ps 148,9; Dan 3,76).

Hvaljen, moj Gospod, v onih,
ki zaradi tvoje ljubezni odpuščajo,
in prenašajo slabosti in trpljenje.
Blagor njim, ki ostanejo v miru,
zakaj ti, Najvišji, jih boš kronal (prim. Jak 1,2.12).

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri smrti,
ki ji nihče v življenju ne uide (prim. Rim 5,12).
Gorje njim, ki umrjejo v smrtnem grehu,
a blagor njim, ki počivajo v tvoji najsvetejši volji (prim. Raz 14,13),
zakaj druga smrt jim ne bo mogla storiti žalega (prim. Raz 2,11; 20,2).

Hvalite in povelečujte mojega Gospoda
in zahvalite se mu in služite mu v veliki ponižnosti (prim. Apd 20,19).

(Prevod: Vital Vodušek)

Uvodna dinamika

Nariši si najtežje stvari v življenju, ko si bil/a najbližje Jezusu na križu in po možnosti, če želiš (in je čas) jih podeli v skupini.

Danijel Halas

Danijel Halas je bil rojen 24. junija 1908 v Črenšovcih. Po gimnaziji v Murski Soboti in Ljubljani je leta 1929 stopil v mariborsko bogoslovje in bil 9. junija 1933 v mariborski stolnici posvečen v duhovnika. Pol leta je kaplanoval v Ljutomeru, zatem pa pet let v Lendavi. 1. januarja 1939 je postal prvi župnik v novoustanovljeni župniji Velika Polana. Posebej je bil spoštovan kot goreč dušni pastir, katehet, širitelj češčenja Jezusovega srca in izreden častilec Matere Božje.

Med vojno, ko so Madžari zasedli Prekmurje, je bil konec oktobra 1941 aretiran pod obtožbo, da je sodeloval s slovenskimi komunisti. V zloglasnih budimpeštanskih zaporih je prebil več mesecev. 19. julija 1942 je bil pogojno izpuščen.

V začetku leta 1945 so imeli partizanski aktivisti sestanek v gomiliški šoli (Gomilice

so kraj v turniški župniji). Na tem sestanku je znan aktivist zahteval likvidacijo župnika Halasa.

Ko se je Halas 16. marca 1945 vračal s kolesom iz Lendave, kjer je bil redni spovednik tamkajšnjih redovnic, so ga v bližini Hotize zajeli neznanci; med surovim pretepanjem so ga odvedli do Mure, ga tam na bregu ustrelili v glavo in truplo vrgli v reko.

Iz njegove zadnje pridige v domači župniji Velika Polana: »Česa vse so zmožni ljudje, ki zavračajo Boga? Človek skoraj ne more verjeti, a vendar se je vse to dogajalo. Ne samo, da so skrunili cerkve in verska znamenja, pobijali so kristjane in njihove pastirje. Pa ne samo v prvih stoletjih. Tudi v naših časih se vse to dogaja. Pa ne samo v Španiji in Rusiji. Povsod, kjer se na oblast povzpnejo ljudje, ki sta jim vera in

Cerkev trn v peti, ki jim ni nič sveto.« Med 228 slovenskimi pričevalci je bilo v Kočevskem Rogu 18. junija 2000 omenjeno tudi Halasovo ime. 29. maja 2002 se je s prisego članov škofijske komisije pred mariborskim škofom ordinarijem dr. Francem Krambergerjem uradno začel postopek za ugotovitev mučeništva Božjega

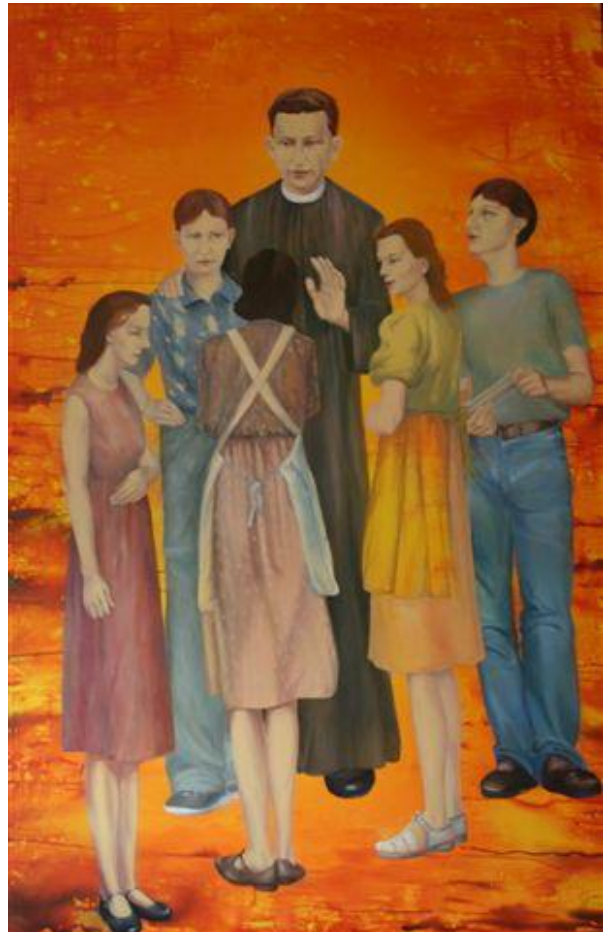
služabnika Danijela Halasa.

Literatura o Božjem služabniku Danijelu Halasu:

- **Halasova romarska pot**, Romarska knjižica, Založba Stopinje, Murska Sobota 2001
- **Danijel Halas: Pšenično zrno iz Polane** (Halasovi spisi), Murska Sobota 2002
- **Križev pot**, Založba Stopinje, Murska Sobota 2002
- **Zvest do mučeništva** (zgibanka), Postulatura, Maribor 2005
- Lojze Kozar ml.: **Najlepši klas**, Življenje Božjega služabnika Danijela Halasa, Salve, Ljubljana 2005
- Lojze Kozar ml.: **Kateheze** za otroke, mladino in starše o Božjem služabniku Danijelu Halasu, Murska Sobota 2008
- **Tridnevnik** ob 100-letnici rojstva božjega služabnika Danijela Halasa, Murska Sobota 2008
- Lojze Kozar ml.: **Mučenec ob Muri**, Družina, Ljubljana 2008
- več avtorjev: **Cvetovi za mučenca**, Založba Stopinje, Murska Sobota 2008
- **Zrno do zrna**, Molitvena ura za beatifikacijo Božjega služabnika Danijela Halasa, - Škofija Murska Sobota, Murska Sobota 2009
- **Slava mučencu**, kronika dogajanja v postopku za beatifikacijo, Murska Sobota 2011

Duhovna dediščina svetnika in aplikacija za sodobni čas

Prvi soboški škof dr. Marjan Turnšek je zapisal: » Prepričan sem, da lahko osebnost Daniela Halasa zelo nagovarja tudi sodobnega človeka, zlasti mlade, ki so v obilici različnih ponudb in vab sveta velikokrat brez prave orientacije. Ob njem nam zasije nekaj temeljnih vrednot, ki jih je sam živel, in so neobhodno potrebne tudi danes za življenje posameznikov in skupnosti. Med njimi je prav gotovo na prvem mestu pomembnost trdne in urejene krščanske družine, iz kakršne je sam izhajal, ki edina lahko zakorenini mlado življenje v humus katoliške vere in ga nauči temeljnih krščanskih kreposti za uspešne medsebojne odnose. Danes, ko je javno mnenje še mnogo bolj nenaklonjeno krščanskemu življenju, je njegov zgled junaškega in gorečega pričevanja za življenje po Kristusovem nauku, še kako aktualen. Saj tudi danes bolj kot učenje sprejemajo pričevanje življenja. Najbolj zgovorna za vse čase pa je njegova zvestoba Kristusu, Cerkvi, ljudem in krščanskim vrednotam, ki se ni ustavila niti pred grožnjo smrti. »Boga je treba bolj poslušati kot ljudi,« odmeva iz vsega njegovega življenja.

Vprašanja za premišljevanje in pogovor v

bratstvu *(lahko v manjših skupinah ali osebno – na koncu sledi podelitev)*

(lahko v manjših skupinah ali osebno – na koncu sledi podelitev)

Zakaj bi si ti želel postati mučenka, mučenec?

Ali ima mučeništvo kaj opraviti s popolnim veseljem? Kako?

Kako v tebi odmevajo besede:

Nihče nima večje ljubezni, kakor tisti, ki da?

Nihče nima večje ljubezni, kakor tisti, ki da svoje življene za?

Nihče nima večje ljubezni, kakor tisti, ki da svoje življenje za bližnjega?

Zaključek *(lahko kakšna domača naloga – za posameznika ali celotno bratstvo)*

V naslednjih dneh poizkusi podariti poseben dar trpljenja Jezusu iz ljubezni do Njega in Njegovega trpljenja. Bodi brez skrbi, Gospod ti bo naklonil priložnosti, če jih le sprejmeš z ljubeznijo.

Molitev za beatifikacijo

Vsemogočni Bog,
po tvoji dobroti je bil duhovnik Danijel
Halas
zavzet voditelj tvojega ljudstva
in junaški pričevalec vere do smrti.
Daj, da bomo po njegovem zgledu rasli
v živi veri, trdnem upanju
in goreči ljubezni do tebe in bližnjega,
posebej do duhovno in telesno ranjenih.
Poveličaj ga pred vesoljno Cerkvijo,
da ga bomo častili na oltarju.
Po Kristusu, našem Gospodu.
Amen.
Oče naš... Zdrava Marija... Slava Očetu...
Dobri Bog,
po priprošnji Božjega služabnika
Danijela Halasa nam (mi) podeli milost...

CVETANA PRIOL

Svetopisemski odlomek: Jak 5,7-20 – Potrpežljivost in molitev

Zato, bratje, potrpite do Gospodovega prihoda! Glejte, poljedelec pričakuje dragocen sad zemlje in potrpežljivo čaka, dokler ne prejme zgodnjega in poznega dežja. Potrpite tudi vi; utrdite svoja srca, kajti Gospodov prihod je blizu. Ne godrnjajte drug nad drugim, bratje, da ne boste obsojeni. Glejte, sodnik stoji pred vrati. Bratje, za zgled trpljenja in potrpežljivosti si vzemite preroke, ki so govorili v Gospodovem imenu. Glejte, blagrujemo tiste, ki so bili stanovitni. Slišali ste o Jobovi stanovitnosti in videli ste Gospodov konec – da je Gospod zelo sočuten in usmiljen.

Predvsem pa, moji bratje, ne prisegajte, ne pri nebu ne pri zemlji ne s kako drugo prisego. Vaš »da« naj bo »da« in vaš »ne« naj bo »ne«, da ne zapadete sodbi.

Če kdo med vami trpi, naj moli. Če je kdo dobre volje, naj pôje hvalnice. Če je kdo med vami bolan, naj pokliče starešine Cerkve in naj nad njim molijo ter ga v Gospodovem imenu pomazilijo z oljem. In molitev vere bo rešila bolnika in Gospod ga bo okrepil; če je storil grehe, mu bodo odpuščeni. Zato izpovedujte grehe drug drugemu in molite drug za drugega, da boste ozdravljeni. Veliko moč ima dejavna molitev pravičnega. Elija je bil človek, ki je čutil kakor mi, toda ko je goreče molil, da ne bi deževalo, na zemlji ni deževalo tri leta in šest mesecev. Nato je spet molil in nebo je dalo dež in zemlja je rodila svoj sad.

Moji bratje, če kdo od vas zaide od resnice in ga drug spreobrne, vedite, da tisti, ki grešnika spreobrne iz blodnje njegove poti, njegovo dušo reši iz smrti in pokrije množico grehov.

Pesmi

V Gospodu je moja moč (Taizejski spev)

Vsak ponižen človek

Uvodna molitev

1) Prva možnost

Namen: molimo za vse bolne in trpeče župljane ter sestre in brate OFS

Pesem: V Gospodu je moja moč (Taizejski spev)

Molitev: O vzvišeni in veličastni Bog...

Nato zmolimo desetko rožnega venca: Ki je za nas težki križ nesel

Pesem: Vsak ponižen človek

2) Druga možnost

Namen: Za vse bolne in trpeče župljane ter sestre in brate OFS

Molitev: zmolimo večernice

Pesem: V Gospodu je moja moč (Taizejski spev)

Uvodna dinamika

Udeleženci poskušajo naštet čim več slovenskih svetniških kandidatov. Ugotovijo naj, koliko je med njimi žensk.

Slovenski svetniški kandidati

V Cerkvi na Slovenskem je trenutno odprtih 13 postopkov za razglasitev blaženih oz. svetnikov za skupaj 67 kandidatov. Spodaj so naštet:

→ **Mučenci XX. stoletja** (iz več slovenskih škofij) – postulator je p. dr. Metod Benedik OFMCap. Večina izmed kandidatov je predstavljena v knjigi z naslovom *Palme mučeništva: ubiti in pomorjeni slovenski duhovniki, redovniki in bogoslovci in nekateri verni laiki*, Celje 1994 (avtorji so Anton Pust, Zdravko Reven in Božidar Slapšak). Število mučencev XX. stoletja po škofijah je: Maribor 12, Ljubljana 30, Koper 9.

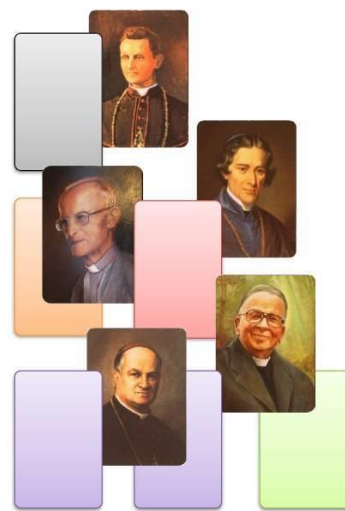
→ **Danijel Halas** (24. junij 1908 – 16. marec 1945), mučenec, duhovnik v Veliki Polani. Postulatorka je Andreja Červek. Leta 2014 se je končal škofijski postopek in je bila dokumentacija predana Kongregaciji za zadeve svetnikov.

→ **Alojzij Kozar** (11. november 1910 - 29. april 1999), duhovnik. V težkih časih po 2. svetovni vojni je deloval kot župnik v Odrancih, kjer je vodil gradnjo cerkve, zbiral občestvo in deloval tudi kot pisatelj in urednik. Postulatorka je Klavdija Dominko.

→ **Anton Strle** (21. januar 1915 – 20. oktober 2003), duhovnik, teolog, spovednik in prevajalec. Postulator je p. dr. Andrej Pirš FSO.

→ **Anton Vovk** (19. maj 1900 – 6. julij 1963), ljubljanski škof. Postulator je msgr. dr. Blaž Jezeršek. Oktobra 2007 se je končal škofijski postopek in maja 2008 je bilo gradivo predano Kongregaciji za zadeve svetnikov.

→ **Cvetana Priol** (16. februar 1922 – 11. avgust 1973), učiteljica glasbe iz Maribora, mistikinja. Postulator je p. dr. Vinko Škafar OFMCap.

→ **bl. Anton Martin Slomšek** (26. november 1800 – 24. september 1862), škof in prvi slovenski blaženi. Za blaženega je bil v Mariboru razglašen 19. septembra 1999.

→ **Friderik Irenej Baraga** (28. junij 1797 – 19. januar 1868), misijonar, škof v mestu Marquette (zvezna država Michigan, ZDA). Kontaktna oseba v Sloveniji je Miloš Košir, župnik v Trebnjem. Papež Benedikt XVI. je podpisal odlok o razglasitvi junaških kreposti Božjega služabnika Friderika Ireneja Barage

→ **bl. Alojzij Grozde** (27. maj 1923 – 1. januar 1943), laik, mučenec. Za blaženega je bil razglašen 13. junija 2010 v Celju. Postulator je mag. Igor Luzar.

→ **Janez Frančišek Gnidovec CM** (29. september 1873 – 3. februar 1939), škof v Skopju. Vicepostulator je Janez Cerar CM.

→ **p. Vendelin Vošnjak OFM** (13. september 1861 – 18. marec 1933), doma iz Konovega pri Velenju, je deloval v Zagrebu.

→ **Andrej Majcen SDB** (30. september 1904 – 30. september 1999), duhovnik in misijonar. Kongregacija za zadeve svetnikov je novembra 2008 izdala dekret "nihil obstat", da se sme začeti škofijski postopek. Vicepostulator je Anton Ciglar SDB.

→ **Blažene drinske mučenke**: bl. s. Marija Krizina Bojanc (23. januar 1885 – 15. december 1941), in bl. s. Marija Antonija Fabjan (23. januar 1907 – 15. december 1941). Med Drinskimi mučenkami so še hrvatica s. Marija Julia Ivanišević, predstojnica samostana na Palah, s. Marija Bernadeta Banja, madžarskega rodu in starejša s. Marija Berchmana Leidenix iz Avstrije. 24. septembra 2011 so bile v Sarajevu razglašene za blažene.

→ Božji služabnik **Jakob Ukmar** (13. julij 1878 – 2. november 1971), tržaški duhovnik, filozof, teolog in poliglot. Junija 2009 je bila sklenjena škofijska faza postopka, julija 2009 pa je bilo gradivo predano Kongregaciji za zadeve svetnikov.

→ **Francesco Bonifacio** (7. september 1912 – 11. september 1946), duhovnik, mučenec. Za blaženega je bil v Trstu razglašen 4. oktobra 2008. Ni bil slovenskega, ampak italijanskega rodu. Doma je bil iz Pirana in je tam živel v času, ko (še) ni bilo slovenske države. Na seznam smo ga uvrstili iz tega razloga.

→ Božji služabnik **Anton Mahnič** (14. september 1850 – 14. december 1920) je bil slovenski teolog, pesnik in škof v mestu Krk na Hrvaškem. Rojen je bil v Kobdilju v župniji Štanjel na Krasu, mašniško posvečenje je prejel v goriški stolnici leta 1874, v

škofa pa je bil posvečen leta 1896. Bil je prvi škof, ki je stalno tudi živel v svoji škofiji. Na Krku se je pokazal kot odličen branilec hrvaškega naroda na otoku proti italijanski okupaciji in bil zato preganjan. Umrl je leta 1920 v Zagrebu. 14. decembra 2013, ob 93-letnici njegove smrti, se je v krški stolnici začel postopek za prištetje krškega škofa k blaženim.

Cvetana Priol

Cvetana Priol se je rodila 19. 2. 1922 v globoko verni družini v Mariboru. Oče Josip je bil direktor Inštituta sadjarske šole v Mariboru, mati pa Amalija Milena, roj. Ribarič. Cvetana je bila prva od treh hčera, njej je sledila Božena, najmlajša pa je Nevenka. Vse tri hčere so obiskovale osnovno šolo pri Šolskih sestrah v Mariboru. Po klasični gimnaziji in maturi leta 1941 je Cvetana nadaljevala študij glasbe na glasbeni akademiji v avstrijskem Gradcu in Ljubljani. Po poklicu je bila glasbenica. Študirala je klavir in solo petje. Najraje je igrala klavir. Iz njenih skladb je odsevala njena duša.

Med drugo svetovno vojno so Nemci Priolovo družino preselili v avstrijski Gradec. Leta 1944 je Cvetana morala oditi na prisilno delo v tovarno tankov v Kapfenbergu v Avstriji, kjer je veliko trpela in zbolela za različnimi boleznimi, ki so jo spremljale do konca življenja.

Po drugi svetovni vojni se je Priolova družina vrnila v Maribor in Cvetana je začela poučevati glasbo. Njen duhovni voditelj p. Jakob Laura DJ, piše med drugim, da je Cvetana svoje globinsko izkustvo srečanja z Bogom doživela spomladi leta 1939 v mariborski stolnici v Križevi kapeli, ko se je povsem in za vedno darovala Bogu, da bi kot laikinja služila Kristusu v njegovi Cerkvi, posebej med svojimi slovenskimi rojaki, z željo, da bi ostali zvesti veri in krščanskim vrednotam. Bog je to njeno pobudo sprejel. Kmalu se je začel njen križev pot po bolnišnicah in sanatorijih, ki je trajal vse do njene smrti.

Cvetana je želela iti v misijone, kar pa seveda nikoli ni mogla uresničiti zaradi bolezni. Tako je po Božji previdnosti postala misijonarka iz bolniške postelje.

Po prestani hudi bolezni, ko je celih šest mesecev morala ležati nepremično vklenjena v mavec, je leta 1965 postala učiteljica glasbe na državni glasbeni šoli v Mariboru, kjer je poučevala vse do svoje upokojitve leta 1969.

Cvetana je bila tudi pesnica. Njene pesmi so v veliki meri verskega značaja. V njih se zrcali njena globoka vera in velika ljubezen do Boga. Cvetana je bila tudi izvrstna pisateljica. To je dokazala predvsem s svojim duhovnim dnevnikom z

naslovom *Darovana*, v katerem je zapisala svoje razmišljanje ob trpljenju zaradi bolezni in drugih preizkušenj. Cvetanin duhovni dnevnik skupaj z njenimi proznimi in pesniškimi deli ter pričevanji tistih, ki so jo poznali in so ji bili blizu, je leta 2004 izšel pri Slomškovi založbi v Mariboru pod naslovom »Cvetana Priol na poti svetosti«.

Cvetana je živila precej skrito, ker je bila veliko bolna in je dosti časa preživela po bolnišnicah in zdraviliščih. Svoje življenje je darovala predvsem za duhovnike. Leta 1947, ko je imela 25 let, se je pričel križev pot njenega življenja. Bolehala je za najrazličnejšimi boleznimi. Imela je pljučnico, vnetje rebrne mreže, jetični proces na pljučih, kostno jetiko, jetiko na maternici, vnetje ledvic, trebušno gripo, vnetje želodčne sluznice, težave z ravnotežjem in sluhom, hude bolečine v želodcu in na zadnje celo vnetje dvanajsternika, zaradi česar je tudi umrla. Svoje trpljenje je sprejemala z veseljem. Brez globoke vere in ljubezni do Boga tega ne bi zmogla.

Jože Senegačnik je zapisal: »Cvetano sem osebno poznal, še več, Bog mi je naklonil milost, da je bila tudi moja krstna botra. Tako kot vse druge stvari v svojem življenju, je tudi botrstvo vzela neskončno resno. Ponavadi je svoje pisma, ki mi jih je napisala kar lepo število, zaključila z besedami »vedno zate moli tvoja botra Cvetana«. Bog daj, da bi vsi botri dnevno molili za vse svoje krščence in birmance po Cvetaninem zgledu.

Umrla je v sluhu svetosti 11. avgusta 1973 v Mariboru in je pokopana na mariborskem pokopališču. V zadnjih dneh pred svojo smrtjo je še posebej prosila za molitev k škofu Antonu Martinu Slomšku.

Cvetana je bila v marsičem, ne nazadnje že po imenu, podobna sv. Tereziji Deteta Jezusa, saj je tudi sama čutila, da je njen poklic ljubezen. To je s svojim življenjem tudi več kot dovolj nazorno izpričevala. Veliko je trpela, bila goreča v apostolatu, ljubila Cerkev in globoko, mistično doživljala Boga. Tudi Cvetana je podobno kakor »Mala Cvetka« obljubila, da bo po smrti delila pomoč iz nebes ljudem na zemlji. Živila je skrito mistično in trpeče življenje, ki ga je obravnavala kot Božji dar. Stanislav Slatinek je zapisal: »Cvetana je nova Mala Cvetka na nebu slovenske duhovnosti.«

Duhovnost: Bila je žena globoke in trdne praktične vere. Bila je zelo požrtvovalna, veliko se je darovala za druge. Središče njenega življenja je bila evharistija, sveto mašo je zelo močno doživljala, brez obhajila pa ni mogla živeti. Zelo je častila tudi Marijo.

Apostolat: Že v gimnaziji je začela okoli sebe zbirati dekleta in jih navduševati za evangelijski apostolat. Njena dekleta so bila predhodnice današnjih katehistinj; Cvetana jih je poučevala in duhovno oblikovala.

Zavetnica: Nima še posebnega patronata.

Upodobitve: Na fotografijah vidimo preprosto dekle, kasneje ženo v zrelih letih resnega, a blagega obraza. Na freski na Kureščku je upodobljena kot dekle, ki prinaša polno naročje cvetja.

Goduje: Za zdaj je na krajevnem koledarju zapisana na dan svojega rojstva za nebesa, 11. avgusta.

Zapisi iz Cvetaninega dnevnika

V njem je med drugim navedla, da se je spomladi leta 1937, pri 17. letih, v Križevi kapeli mariborske stolnice darovala Bogu kot *žrtev ljubezni*, to je bila prelomnica v Cvetaninem življenju. To daritev je kasneje še nekajkrat obnovila, kakor beremo v dnevniku:

"Jezus, zdi se mi, da moram obujati spomin na vse tvoje čudovite darove, ki si mi jih naklanjal v življenju ... Bilo je lepo pomladansko jutro, ko sem se pri darovanju v stolnici darovala Tebi, kot žrtev ljubezni. Ne morem pozabiti sreče onih dni, ko sem bila bolj v nebesih kot na zemlji ... Še ene daritve se spomnim, 29. aprila 1949 - na petek zjutraj v stolnici v Križevi kapeli. Mami je tisto jutro dala velik šop belega španskega bezga s seboj za v cerkev - ni vedela zakaj. S polnim naročjem belega cvetja sem pred obhajilom obnovila svojo obljubo in se zavezala k pokorščini do Cerkve in v službi njej. Popoldne sem to storila še enkrat - ... Gospod, ti živiš vse čase v svoji Cerkvi, v svojih duhovnikih. Po njih smo te spoznali, po njih te vedno najdemo v tabernaklju in na oltarjih naših cerkva. Jezus, glej, jaz sem otrok Cerkve. Za njo se ti v prvi vrsti darujem: Za našega škofa in za duhovnike ... Naj bom tvoja mala žrtev, ki se bo použila za Cerkev, za svetost duhovnikov: Če sama ne morem biti tvoj duhovnik, naj bo moje življenje vsaj dar zanje, da bodo privedli tisoče in tisoče duš k tebi ... "

29. 7. 1951 Cvetana zapiše:

"Jezus me je vodil in niti enkrat mi še ni bilo žal, da sem se izročila Njegovi ljubezni. Samo to si še želim, da bi prišla do uresničenja svoje volje, da bi bilo moje srce čisto in do konca Njegovo, da bom tako resnično darovana.

Kako so mi starši dali ime Cvetana? Čitali so povest iz časov starih Slovanov "Darovana". V njej hči pogankega duhovnika sprejme krščanstvo in se odpove svetu, da bi služila Bogu. Imenovala se je Cvetana. Tudi meni so dali ime Cvetana. Dosegla sem svoj poklic misijonarke: Postala sem misijonarka s trpljenjem - misijonarka na bolniški postelji. Srečna sem in molim: Iskal si me, Gospod pred mnogimi leti in klical si me že v mladosti. Izbral si otroka zase in ga vodil skozi jasnine in temo, srečo in dvome. Po dolgih letih si mi pokazal sedaj moj cilj in moj poklic. Ti, brezmejna Modrost, ki vodiš naše življenje, ohrani nam vodnike! Ti si nam jih dal, da nas vodijo vedno bliže k Tebi. Blagoslavljalaj in ohranjal svoje nevestice, da bomo vedno bolj

tvoja lastnina, da bomo pozabljale na sebe in imele le eno samo željo in voljo: v sreči in trpljenju živeti in služiti le tebi, svojemu Gospodu."

18. 4. 1965:

"Na Velik četrtek sem igrala v kapeli in bila pri sveti uri, na Veliki petek in na Veliko soboto pri obredih v stolnici. Bilo je zelo lepo . Bogoslužje me je zelo prevzelo, to je živi skrivnostni Kristus, ki danes živi v nas in v Cerkvi. Hočem biti tvoja priča, Gospod. Priča tvoje večne prisotnosti v Cerkvi. Daj, da bo moje srce veliko, kot je velik svet in kot so velike potrebe duš. S svojim ubogim in sebičnim srcem ne morem nič. A z Marijinim in tvojim Srcem zmorem vse. Aleluja."

14. 8. 1968:

V svojem zadnjem vpisu v dnevnik je Cvetana pet let pred smrtjo dne 14. 8. 1968 zapisala:»Bila sem pri zdravniku za ušesne bolezni. Vse kaže, da imam od streptomicina okvarjeno ravnotežje in sluh. V torek bom izvedela koliko. Ali niso okvare tako velike, da se bom morala posloviti od svoje šole? Jezus, z veseljem ti darujem to negotovost! Vso svojo šolo. Glavno, da sem in ostanem tvoj otrok, vse drugo ni važno. Ti me vodiš korak za korakom tako, da je v tvojo večjo čast. Ti vidiš vso mojo bodočnost in meni je dovolj, da smem počivati kot otrok v tvojem naročju.

Kako se veselim, ko te bom prvič v življenju zagledala v vsej lepoti in dobroti in svetosti! Toliko let živim v tebi in ti v meni, koliko nežnosti mi daješ čutiti, čeprav te ne vidim! Toda saj te gledam v veri prikritega v Cerkvi. Kakšno veselje, ko se nekoč dvigne zastor z naših oči in se zagledamo v vsej resničnosti, polni Božje milosti in svetosti!

Mati, kako ti bom tedaj planila v objem in moje sreče ne bo konca! Tedaj mi bo vse jasno.«

Postopek za beatifikacijo

Kongregacija za zadeve svetnikov je leta 2003 dovolila, da se začne škofijski postopek za beatifikacijo božje služabnice Cvetane Priol. Na prvo adventno nedeljo istega leta so župljani stolne župnije sv. Janeza Krstnika v Mariboru poskrbeli za blagoslov njenega groba.

1. marca 2003 je Josephus kardinal Saraiva Martins iz Kongregacije za zadeve svetnikov v Rimu pisal mariborskemu nadškofu Francu Krambergerju (takrat še škofu), da s strani Svetega sedeža nič ne nasprotuje postopku beatifikacije. S tem se je postopek tudi uradno pričel.

Iz pisma Kongregacije za zadeve svetnikov mariborskemu nadškofu dr. Francu Krambergerju:

Prevzvišeni gospod!

Rim, 1. 3. 2003, Prot. Št. 2534-1/03

V pismu od dne, 30. 1. 2003 sprašuješ Kongregacijo za zadeve svetnikov, ali s strani Svetega sedeža kaj nasprotuje postopku beatifikacije in kanonizacije Božje služabnice Cvetane Priol, krščanske verne laikinje, ki je umrla v Gospodovem letu 1973.

Po tem, ko je bila ta zadeva dobro preiskana, imam čast, da tebi, prevzvišeni gospod sporočim: S strani Svetega sedeža nič ne nasprotuje, da se začne postopek beatifikacije in kanonizacije Božje služabnice Cvetane Priol.

V Gospodu vdani,
Josephus kard. Saraiva Martins
prefekt

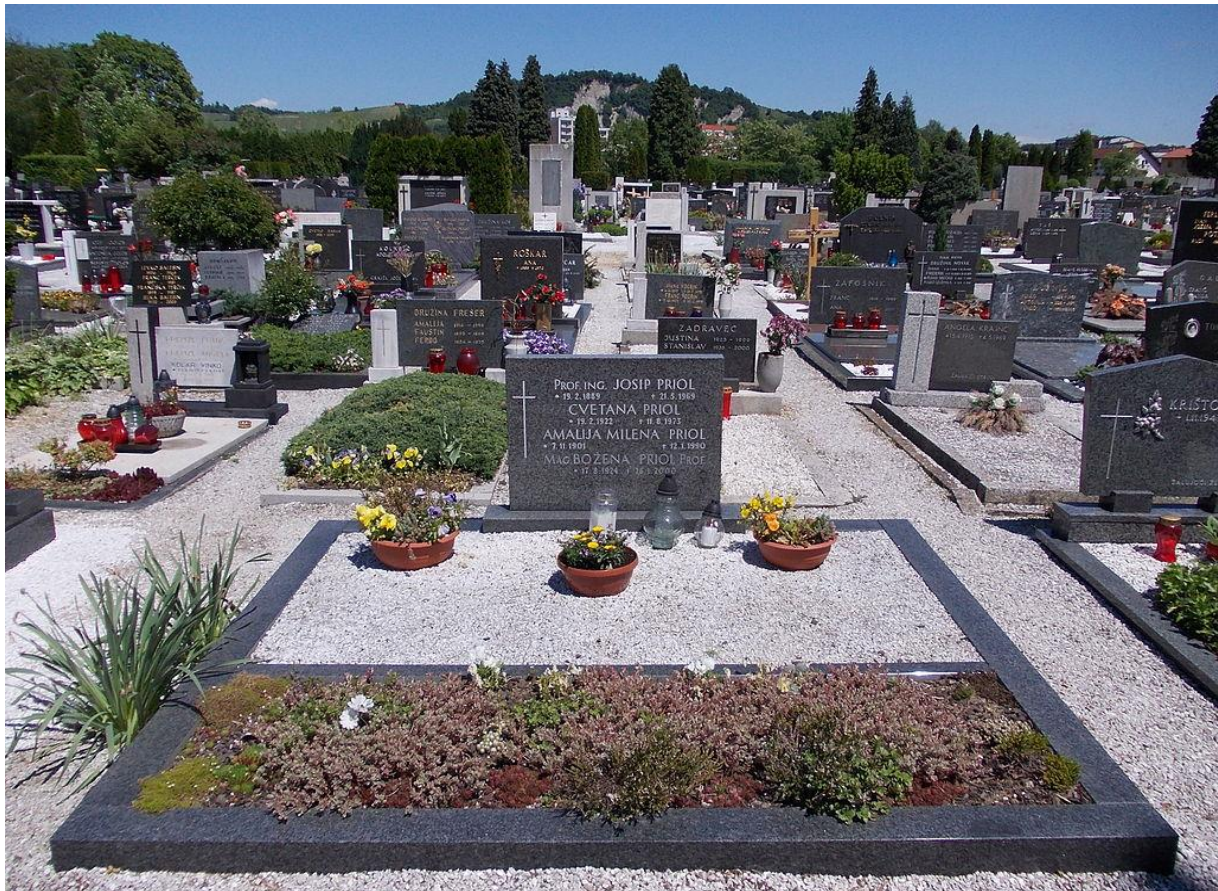
Ali ste vedeli?

1) Da se dom Cvetane Priol nahaja tik ob vznožju Kalvarije v Mariboru, na robu mesta (Vinarska ulica 14 a). V hiši načrtujejo ureditev spominske sobe, v kateri nameravajo predstaviti njeno življenje in delo. Zraven hiše stoji tudi kapela, kjer je Cvetana pogosto molila. Leta 2006 je bila kapela v celoti obnovljena. Mariborska stolna župnija je 18. maja 2006 organizirala blagoslovitev kapele, ki jo je opravil mariborski pomožni škof Jožef Smej.

2) Da je Vanda Brvar je o Cvetaninem življenju posnela dokumentarni film z naslovom *Cvetana Priol*. Film se je udeležil 2. festivala krščanskih filmskih ustvarjalcev za nagrado Zlati križ in izmed sedmih prispelih filmov prejel 2. nagrado.

3) Da je Cvetana Priol pokopana na pobreškem pokopališču v Mariboru.

Pogovor / delo po skupinah:

Na prva tri vprašanja naj najprej vsak sam odgovori, potem pa si te stvari izmenjajo v skupinah.

- 1) Sem se tudi sam/a kdaj izročil/a Bogu? Kdaj, zakaj?
- 2) Kako prenašam bolezn in trpljenje v svojem življenju? Kako osmislim svoje trpljenje? Za koga darujem svoje trpljenje?
- 3) Kaj bi o današnjem dnevu zapisal v svoj duhovni dnevnik?

Na zadnje vprašanje naj odgovori vsak sam in odgovor zapiše na list, ga prepogne ter ga izroči sestri ali bratu, ki sedi na njegovi desni.

4) Vsi smo na poti svetosti. Poglejte sestro ali brata, ki sedi na vaši desni in pomislite, da če bi danes morali podati predlog za beatifikacijo (za izbiro za svetnika), bi vi predlagali prav to sestro ali tega brata, ki sedi na vaši desni. Ker je o osebi, ki je predlagana za svetnika potrebno zapisati čim-več svetniških odlik; kaj bi zapisali za sestro ali brata, ki sedi na vaši desni?

Molitev ob koncu srečanja:

Pesem: Vsak ponižen človek -

Molitev: molitev za beatifikacijo božje služabnice Cvetane Priol - *Priloga 4*
sledi: Očenaš, Zdrava Marija, Slava Očetu

Duhovni asistent podeli blagoslov.

Molitev za beatifikacijo božje služabnice Cvetane Priol

Vsemogočni Bog, Oče luči,
od tebe prihaja vsak dober dar;
hvala ti za Božjo služabnico Cvetano,
ki je svoje življenje darovala za Cerkev
in je tudi v boleznih in trpljenju zvesto služila tvojemu klicu.
Podeli ji čast oltarja,
da bomo po njenem zgledu sprejemali svoj križ
in v upanju na vstajenje gradili tvoje kraljestvo.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Oče naš... Zdrava Marija... Slava Očetu...

ANTON MARTIN SLOMŠEK

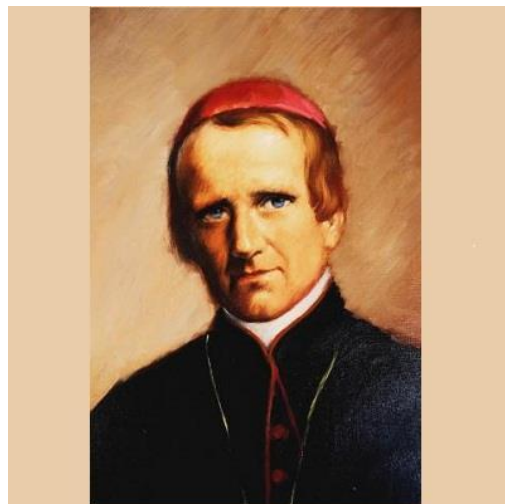
LUČ NA POTI NAŠEGA ŽIVLJENJA

Svetopisemski odlomek

Preberite svetopisemski odlomek nedelje, ki je prva po vašem srečanju

Pesmi

Oče, združi nas
V nebesih sem doma
Hvali svet Odrešenika
En hribček bom kupil
Glejte že sonce zahaja
Svetlo sonce se je skrilo

Molitev

Molitev članov Apostolstva sv. Cirila in Metoda

O Bog, ki si nas
po svetih bratih Cirilu in Metodu poklical k edinosti vere,
zedini vse kristjane v svoji sveti Cerkvi.
Naj bomo v češčenju troedinega Boga
vsi narodi na zemlji združeni,
kakor so združeni Božji izvoljenci v nebesih.
Tega te prosimo po zasluženju Jezusa Kristusa,
po priprošnji prečiste Device Marije,
svetih Cirila in Metoda,
svetega Leopolda Mandiča in vseh svetnikov.
Amen.

Uvodna dinamika

Več kot desetletje je minilo, odkar je pokojni papež Janez Pavel II. Antona Martina Slomška v Mariboru razglasil za blaženega. Slovenci smo takrat dobili tudi svojega priprošnjika pri Bogu. Kljub raznim prizadevanjem – praznovanjem obletnic, posebni Slomškovi nedelji, uvedbi posebnega Slomškovega lista, začetku Slomškovega bralnega priznanja – se zdi, kakor da je blaženi Slomšek za slovenski narod še vedno oddaljen lik, ki še ni prodrl med slovensko verno ljudstvo – pa ne le kot naš priprošnjik. Zdi se, kot da Slovenci premalo poznamo njegova prizadevanja za naš materni jezik, za dajanje veljave naši domovini, za pravice preprostega slovenskega človeka. Pa ne

le, da premalo poznamo Slomškova prizadevanja za lepoto slovenskega jezika, vse prevečkrat se dogaja, da ga tudi Slovenci sami ne cenimo in ne ljubimo dovolj.

Razdelimo se v pare/skupine in najprej skušamo ugotoviti kako se glasijo nekateri manj znani Slomškovi pregovori. (igra vislice) Glej prilogo 1.

Anton Martin Slomšek

Bil je 26. november 1800, ko se je premožnemu kmetu Marku Slomšku in dvajsetletni ženi Mariji, rojeni Zorko, rodil prvi od osmih otrok- sin Anton. Anton je imel brezskrbno otroštvo. Za gmotno blagostanje je poskrbel že njegov praded Štefan Novak. Ta je kar od petih gospodarjev kupil posestva in jih zaokrožil v posestvo Slom, s tem pa je spremenil tudi svoj priimek v Slomšek. Posestvo je merilo več kot šestdeset hektarov dobre zemlje. Poleg stanovanjske hiše je domačija imela še več gospodarskih poslopij in mlin, ki je bil Slomškovim stalen vir denarnih dohodkov. Oče Marko je bil izučen čevljar in tako nikoli ni manjkalo obiskov in naročil pri hiši. K posestvu pa so Slomškovi vedno nekako šteli tudi cerkvico sv. Ožbalta, ki jo je dal pozidati Antonov praded Štefan. Prav ta cerkvica je bila središče Antonovega otroškega sveta. Na trati okoli cerkvice je pastiroval z drugimi otroci, iz cerkvenih stopnic pa jim je včasih tudi pridigal. Cerkvica je bila leta 1856 prenovljena in Anton je bil tisti srečnež, ki jo je lahko kot škof posvetil. Notranjost cerkvice krasijo freske iz leta 1914, ki prikazujejo pomembne dogodke iz Antonovega življenja. Med temi dogodki je upodobljena tudi Antonova izbira birmanskega botra. Pri taki izbiri je v ozadju vedno tudi nekaj preračunljivosti. Od premožnosti botra je namreč odvisen tudi dar, ki ga birmanec navadno dobi v spomin. Na birmo je Antona pripravila mama in ona mu je svetovala, da naj si za botra izbere tistega, ki bo pri javnem izpraševanju v cerkvi najbolj vešč v poznavanju nauka in razumevanju krščanskega življenja. Anton je materin nasvet resno vzel in budno spremljal naslednje javno izpraševanje v cerkvi. Najbolje se je odrezal ne preveč bogat kmetič in prav njega si je Anton, v splošno začudenje vseh, izbral za birmanskega botra. Pri birmi je dobil še drugo ime Martin. Zato se je kasneje podpisoval Anton Martin Slomšek.

Poleti 1811 je v župnijo Ponikvo prišel za kaplana Jakob Prašnikar. Takrat je župnijska cerkev še bila obdana s protiturškim obzidjem in enim od štirih obrambnih stolpov. V tistem obrambnem stolpu je mladi kaplan zbiral otroke k nedeljski šoli. Ob koncu šolskega leta je pod cerkvenim orehom pred župljani in visokimi uradniki iz Celja s šolarji opravil nekakšno malo maturo. Na tak način je kaplan dvigal med ljudmi pomen izobrazbe in šolanja. Na enem takih izpraševanj se je najbolje odrezal Anton Martin in za nagrado dobil molitvenik in mošnjiček z denarjem. Antonova mati je bila naklonjena šolanju svojih otrok, oče pa je bil bolj zadržan. Uka željnemu Antonu in

mami je priskočil na pomoč kaplan Prašnikar in prepričal očeta, da je Antonu dovolil nadaljnje šolanje v Celju. Nekoliko preroško je takrat napovedal in pomiril očeta Marka: "Vaš sin bo nekoč še velik gospod!" Tako, kot je začela toniti Napoleonova slava, so se začeli nad Slomškovo družino zgrinjati črni oblaki. 10. januarja 1816 je Jakob Prašnikar prišel v Celje in sporočil Antonu: "Tvoja mama in komaj rojena sestra Neža sta pri Bogu! Odslej na zemlji nimaš več matere!" In ravnatelj je dostavil: "Gospod Prašnikar so zato prišli, da izpolnijo poslednjo materino željo, zdaj bodo oni tvoj drugi oče!" Anton je zaihtel. Postal je sirota, Slom in grunt pa sta se mu odtujila.

Slomšek: študent, profesor, lektor in mentor v eni osebi

Poleti 1819 je Anton Martin Slomšek prišel v Ljubljano, da bi končal še dva letnika filozofije, ki jih v Celju ni bilo. Tu mu je bil sošolec France Prešeren. Medtem je zvedel, da je mogoče v Senju v Dalmaciji hitreje opraviti licej, zato je že po prvem semestru zapustil Ljubljano in do poletja 1820 opravil manjkajoča letnika liceja. Vpisal se je v celovško bogoslovje, potem pa je prišla iz ljubljanske gubernije odločitev, da v Senju pridobljena izobrazba (Ogrska krona) ne ustreza za avstrijske šole. Nič ni pomagalo, ponoviti je moral letnika. Dobra stran tega zapleta je bila ta, da se je spoprijateljil z licejskim profesorjem matematike - Matijo Ahaclom. Nekaj let kasneje je prav ta profesor posodil Slomšku in drugim celovškim bogoslovcem svoje ime pri izidu pesmarice Pesmi, po Koroškem in Štajerskem znane. Vodstvo celovškega bogoslovja je Slomšku že v prvem letniku zaupalo skrb za semeniško knjižnico. V njej je Slomšek našel neizčrpni vir za svojo intelektualno lakoto. O tem pričajo številni zvezki iz njegove zapuščine, ki jih je napisal med prebiranjem knjig.

Še nekaj je, s čimer je Slomšek že takoj na začetku "vzel sapo" profesorjem v bogoslovju. Ustanovil je privatno stolico za slovenski jezik. Ponudba je prijetno presenetila. Vsa štiri leta je seminar obiskovalo po 50 slušateljev, ki niti niso imeli posebnih zadržkov do "bruca", ki jim je bil od prvega letnika dalje profesor, lektor in mentor v eni osebi. Rektor celovškega bogoslovja Nemec Niklas Pacher je ob Slomškovem odhodu iz bogoslovja znal pošteno stisniti roko in se Slomšku zavaliti v svojem imenu in v imenu obeh škofov za "veliko in plemenito delo, ki ste ga opravili med svojimi rojaki." Ne pozabimo, takrat se je pisalo leto 1821. Slovenci brez uporabne slovnice in brez primernih leposlovnih knjig, katere bi se dalo uporabiti pri pouku. Takrat je Slomšku veliko pomagal jezikoslovec Metelko iz Ljubljane.

Po letih kaplanovanja je Slomšek, po vrnitvi v celovško bogoslovje, kot spiritual nadaljeval jezikovno izobraževanje bogoslovcev. Kot zaključek jezikovnega dela so izdali pod Ahaclovim imenom pesniško zbirko Pesmi, po Koroškem in Štajerskem

znane. Ljudem se je zbirka priljubila in pesmi so morali še dvakrat ponatisniti (1838 in 1852). Nekatere so ponarodele kot npr. Slomškova Vinska trta: *"Na svetu lepše rož'ce ni, /kakor je vinska trta; /po zimi spi, po let' cveti, v jesen sode nataka."* Ponarodela je tudi Večernica: *"Glejte! že sonce zahaja, /skoraj za gore bo šlo, /hladen počitek nam daja, /pojd'mo veselo domo! /čujte zvoniti! /počivat zvoni./ zvoni, le zvoni nočno, /sladko počivat zapoj!"*

Slomšek je še tudi kasneje gojil do Prešerna občudovanje in pristno prijateljstvo. Prešeren je svojemu sošolcu namenil dve puščici, zadnjo ob imenovanju za lavantinskega škofa. Takole je zapisal: *Nekdaj je zlomek bil hudič, je zlomšek bil hudiček, / zdaj Zlomšek je postal na Štejskem - škofiček.*

Slomšek kaplan, župnik, nadžupnik...

Slomškovo prvo kaplanovanje je bilo na Bizeljskem leta 1825. Ob Slomškovem prihodu so z roko v roki hodili alkoholizem in z njim povezano nebrzdano spolno življenje ter strast po pravdanju. Slomšek je ocenil, da gre za slabosti, ki se jih da s prosvetljevanjem, šolanjem otrok in poživitvijo verskega življenja spraviti v sprejemljive okvire. Poln mladostne gorečnosti je začel delati na prej omenjenih področjih pastoralnega dela. Napredek je bil kmalu viden. Ni ga pa bil vesel tisti, ki bi se ga moral najprej razveseliti - Slomšku predpostavljeni župnik Ludovik Batistik. Slomšek je čez dve leti zaprosil za premestitev, saj je bila poklicna ljubosumnost rak rana medsebojnega sodelovanja in skupnega dela.

Slomšek je prišel za nadžupnika v Vuzenico iz celovškega bogoslovja, kjer je bil pred tem devet let duhovni vodja ali spiritual bogoslovcem krške in lavantinske škofije. Za svojim predhodnikom je dobil slabo oskrbovano župnijo, prazno župnišče, neurejene bivalne prostore za kaplane in nerazčiščen lastninski odnos glede cerkvene gosposčine s puhenštanskim graščakom Kometerjem. Slomška je skoraj kap, ko je kot župnik zvedel, da so v hudi zimi, ko Pohorci niso mogli v dolino in tudi ne župnik k njim, svoje mrličke zakopali v sneg in jih šele po spomladanski odjugi pokopali. Slomšek je takrat presodil: *"Cesarski odloki gor ali dol, pošten državljan, ki plačuje davke, si tega ne zasluži."* Začela se je dolga borba z državno birokracijo, v kateri je Slomšek uspel in Pohorcem vrnil župnijo, ki pa ni bila zastonj. Dekret o ustanovitvi župnije je namreč stopil v veljavo, ko je Slomšek, zgolj ob podpori ljudi, uspel postaviti župnišče in spremljajoča gospodarska poslopja za preživljanje novega župnika.

Slomškovi priročniki za mladino in knjige

Vuzenica je rojstni kraj Slomškovega učbenika Blaže in Nežica v nedeljski šoli. Če bi Slomšek za šolstvo naredil samo to, bi bilo dovolj, da zasede enega najbolj svetlih mest v zgodovini slovenskega šolstva. Knjiga je bila takrat novost tako po izbiri vsebin kot po metodični in didaktični zasnovanosti. Seveda pa je Slomšek skrbel za razvoj šolstva tudi drugače. Morda kot utrinek to, da je bil eden prvih pri nas, ki je s svojo modro

besedo prepričal starše, da so sprejeli obvezno cepljenje otrok proti nalezljivim boleznim (kozam).

Spomladi 1844 je lavantinski škof Kutnar prosil Slomška, takrat župnika v Vuzenici, da prevzame nadzor nad cerkvenimi šolami v škofiji, hkrati pa ga je sprejel med kanonike

in svoje najbližje svetovalce. Slomšek je službo sprejel v prepričanju, da šolstvo potrebuje reformo. Prvi korak k bolj kakovostni šoli je bil izid Drobtinic, letopisa za učitelje, starše in vzgojitelje. Drobtinice je Slomšek najprej urejal sam, kasneje pa so urednikovanje prevzeli drugi. Skozi leta je Slomšek prispeval v Drobtinice za več kot 1500 strani različnih prispevkov, od strokovnih do literarnih. Poglejmo si en o od socialnih pesmi, ki jo je Slomšek objavil v Drobtinica leta 1846 z naslovom Ubogi otrok v faberkah:

*Jaz preubogo revno srotle, /Sem v dvanajstem letu
že, /Pa sem slabo in revečno, /Bledo moje lice je. Osem
let še nisem melo, /Dali so me stariši, /Da vreteno tu
obračam, /Ino predem cele dni. V faberko me oče dajo,
/Ino grejo žganje pit; /Kavo kuhajo si mati, /Jaz pa
moram tukaj bit! Kar z vretenom jaz zaslužim,
/Stariši zapijejo, /Srotle sem ino ostanem, /Dokler
smrt me vzela bo.*

V tistem času je Slomšek zaprosil oblasti, da bi mu odobrila ustanovitev Društva za širjenje knjig. Metternichovemu režimu se je ideja zdela "prenevarna", ker bi širila bralno kulturo in omiko med Slovenci, zato so Slomškovo prošnjo zavrnil. Šele šest let kasneje je uspel s skupino napredno usmerjenih Koroških Slovencev ustanoviti Mohorjevo družbo, ki že preko 150 let širi tiskano besedo med Slovenci doma in po svetu.

Čeprav je Slomšek imel pri svojem delu polno podporo škofa Kutnarja in vsa njegova priporočila, je bilo njegovo delo trn v peti nemškemu nacionalistom. Zatožili so ga celo salzburškemu metropolitu Friedrichu von Schwarzenbergu z namenom, da bi ga poklicno omejili in tako preprečili njegovo prosvetlensko delo med Slovenci. Klevetanje je Slomšek takrat zavrnil z izjavo: "*Slovenka me je rodila, Slovenka me je dojila, naj me Slovenčina tudi hvaležnega sina ima!*" Salzburški metropolit in lavantinski škof sta imela o Slomšku dobro mnenje in nista podlegla pritiskom nemških nacionalistov. Leta 1845 je bil Slomšek imenovan za celjskega opata. Lavantinska škofija je segala od Koroške do Save na jugu. Škofijski sedež je bil v Št. Andražu na severu zahodu škofije. Iz pastoralnih vzrokov to ni bilo najbolj ugodno, zato je celjski opat nadomeščal škofa na Spodnjem Štajerskem. Toda Slomšek je bil celjski opat le dva meseca. Že dva dni po

prihodu v Celje, ga je salzburški nadškof prosil, da prevzame mesto lavantinskega škofa. Volja predstojnikov je bila Slomšku sveta, zato je ponujeno škofovsko službo, čeprav ne rad, sprejel. Tik pred smrtjo je zapisal: *"Ko sem postal duhovnik, sem upal, da bom srečen; ko sem postal župnik, sem začel biti zaskrbljen; in če kot škof premislim svoje dolžnosti, veliko odgovornost in svoje napore, tedaj se moram tresti."* Uresničile so se sanje župnika Gregorja Miklavzina iz Dobrne. Tiste sanje je namreč župnik Gregor vzel za res, pohitel z obnovo cerkve in tako je bila cerkev v Dobrni prva, ki jo je škof Slomšek posvetil v septembru 1845. Slomšek je bil kot škof vzor svojim duhovnikom. Sam osebno je prevzel najbolj zahtevno dušno pastirsko delo, to je pastoralo s telesno in duševno prizadetimi ter pastoralo z marginalnimi skupinami. V tistem času so bili taki marginalci berači in klošarji. Slomšek jih je zbiral v stolni cerkvi, z njimi opravljal katehezo in jih pripravljaj na prejem zakramentov. Po končanih cerkvenih obredih pa jih je povabil na prigrizek v škofovsko palačo. Tako se ga je prijel vzdevek "škof beračev". Slomška to ni motilo. Za človeško bedo in stisko je videl neumrljive duše, ki so bile vredne njegove pozornosti in ljubezni.

Prizadevanje za sodelovanje pri odločanju v javnih zadevah

Škof Slomšek je sam visoko cenil svobodo in podpiral udeležbo ljudi pri odločanju in pri urejanju javnih zadev. Hkrati pa je zavračal nasilje kot način uveljavljanja teh naravnih pravic. Na to je opozoril tudi vernike v pastirskem pismu, ki so ga po župnijah lavantinske škofije brali na Veliko noč in Velikonočni ponedeljek 1848.

V nekaterih župnijah, ki so bile bolj revolucionarno in prevratniško usmerjene, so branje s prižnice prekinili. Slomšek je vesti iz neposlušnih župnij sprejel z žalostjo, ni jih pa dramatiziral. Priče se spominjajo, da je takrat dejal: "Jaz sem moral povedati in rešiti svojo dušo!" Ravnal je po svoji vesti, ni pa svojih nasvetov vsiljeval "za vsako ceno". Vernikom je dal čas, da so o vsem premislili in morda tudi sami izkusili, da nasilje ni način, ki prinaša srečo in zadovoljstvo.

Ekumenski delavec

Slomšek je bil tudi velik ekumenski delavec. Bolela ga je needinost med kristjani, zato je vabil k delu in molitvi za preseganje žalostne razdeljenosti. Ustanovil je Bratovščino sv. Cirila in Metoda, ki jo je potrdil tedanji papež Pij IX. Pridružili so se ji kristjani iz vse Evrope.

V časopisu *Gospodar* 8. marca 1877 (št. 10) o Bratovščini sv. Cirila in Metoda najdemo zapisano:

»Ta za Slavjane toliko imenitna bratovščina je vpeljana od rajnega vladike Slomškega, katero so potrdili sv. Oče 12. maja 1851 in z mnogimi odpustki oblagodarili ter ima za svoje središče cerkvo sv. Jožefa pri Celju, kder je altar sv. Cirilu in Metodu posvečen.«

Čez pol stoletja, 3. februarja 1927, pa o Bratovščini Cirila in Metoda najdemo v časopisu *Slovenski gospodar* sledeče: *»Škof Anton Martin S'omšek je slovel in še slovi ne samo pri nas,*

temveč daleč po krščanskem svetu. Kar je pa slavo njegovega imena zaneslo najdalje, je »Bratovščina sv. Cirila in Metoda«. Ustanovil jo je leta 1851. Kot dober katoličan in dober Slovan je iz srca želel, da bi že skoro prišel srečni čas, ko bodo vsi otroci matere S'ave združeni v eni sveti katoliški in apostolski Cerkvi. Zato je vabil poleg Slovencev Hrvate, Čehe, Poljake, pa tudi druge katoličane, naj se pridružijo njegovi bratovščini ter z molitvijo in miloščino delajo za cerkveno zedinjenje. Dolgo je ta bratovščina res lepo cvetela ter dosegla do 190.000 udov. Toda po Slomškovi smrti je začela stopati nekoliko bolj v ozadje. Ni bilo človeka, ki bi tako gorel za njo kakor njen ustanovitelj, pa tudi politika ji ni bila prijazna. Na Velehradu v Moravi, kjer je grob sv. Metoda, pa se je leta 1891 ustanovilo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« po vzorcu Slomškove bratovščine. Ta pobožna družba se lepo razvija in lani se ji je pridružila tudi stara Slomškova bratovščina. Apostolstvo in bratovščina torej odslej delujeta popolnoma enako, imata iste odpustke, sta torej eno in isto; le v lavantinski škofiji smo ohranili ime »bratovščina« iz poštenja do Slomškove ustanove.«

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je torej še danes živo. Čeprav ni tako številčno, kot je bilo nekoč, pa vendarle za vse nas opravlja pomembno nalogo: člani vsak dan molijo za edinost med kristjani. Vsak izmed nas se jim lahko pridruži in tako prispeva k temu, kar Jezus želi za svojo Cerkev: da bi bili eno, kakor sta on in Oče eno.

Modro odločanje

V svojem življenju ni želel samo uspehov in odobravanja. Tudi bolj temne strani je vzel kot sestavni del življenja in bil prepričan, da imajo v luči vere svoj smisel in pomen. V tistih nemirnih časih je Slomšek dobil iz celovškega bogoslovja neprijetno pismo. Podpisalo ga je okoli šestdeset bogoslovcev prvih treh letnikov in v pismu zahtevalo spremembe v semeniškem življenju, proste izhode in kadrovske zamenjave predstojnikov, ki so bili po njihovem mnenju prestrogi. Danes gledamo na take pobude drugače. Pred več kot sto leti pa sta cerkveni red in disciplina zahtevala in pričakovala od duhovniških pripravnikov drugačno obnašanje v odnosu do predpostavljenih. Zlasti zahteva po kadrovskih spremembah je bila neprimerna. Slomšek je moral disciplinsko ukrepati. Za take primere je bila predvidena izključitev. Ukrep je bil za Slomška boleč, ker se je zavedal, da zaradi mladostne nepremišljenosti izgublja z bogoslovci cvet bodočega duhovništva. Dogodek so dobro izkoristili mediji in bogoslovce prikazali kot žrtve nerazumljenih narodnostnih pravic. Po njihovem naj bi bili izključeni zgolj zato, ker so zahtevali slovenski jezik v študijski program bogoslovja. Tako prikazovanje je bilo do Slomška neresnično in žaljivo, v javnost pa posredovano s čisto določenim namenom, "zabiti klin" med slovensko in nemško govoreče bogoslovce iste škofije. Slomšek je bil namreč škof dvojezične škofije in je moral kot škof delovati v interesu vernikov ene in druge narodnosti. V kočljivem položaju je skupaj z vodstvom bogoslovja sprejel odločitev. Osemnajst bogoslovcev je izključil in jih takoj sprejel nazaj. Ugodil je njihovim zahtevam in upošteval njihove želje po kadrovskih spremembah. Hkrati pa je spoznal, da morajo biti bodoči duhovniki v bližini in neposrednem stiku s svojim škofom. V glavi se mu je rodila drzna misel - ustanovitev visoke bogoslovne šole na škofijskem sedežu in še druga - prenos škofijskega sedeža iz obrobja škofije v središče. Oboje se je v polni meri

uresničilo s prenosom škofije iz Št. Andraža v Maribor. Z visoko bogoslovno šolo je Slomšek postavil temelje Univerzi v Mariboru. Toda to je le en vidik. Slomška so pri prenosu škofijskega sedeža vodili predvsem pastoralni razlogi. Veliko razumevanje je našel pri svojem predstojniku, salzburškem metropolitu Maksimilijanu von Tarnoczyu. Spreminjanje škofijskih meja ni bila enostavna zadeva. Birokrati bi stvar pustili pri miru, toda cerkveno vodstvo je dokazalo, da nobeno delo, ki je lahko v "blagor duš", ni odveč in vredno napora.

Zadnja leta življenja

Slomšku je po premestitvi škofijskega sedeža v Maribor ostalo še tri leta življenja in škofovanja. Bolehal je za hernio. Prvi napad je doživel na poti čez Ljubelj leta 1851. Mnogi so se čudili, od kod Slomšku moč, da je kljub preteči nevarnosti opravil še toliko dela. Ne samo, da se je z veliko vnemo in prizadevnostjo posvečal župnijam svoje škofije in jih redno obiskoval, ampak so mu predstojniki naložili eno najtežjih nalog - inšpekcijski pregled benediktinskih samostanov v Avstriji in na Češkem.

Leta 1861 je doživel ustanovitev slovenske čitalnice v Mariboru. Nihče ni takrat pomislil, da mu bo pevski zbor te čitalnice že čez eno leto pel na pogrebu. Česar niso opazili drugi, je Slomšek dobro vedel zase. Leta 1862 je potoval v Rim in se udeležil razglasitve japonskih mučencev za blažene. Pot je bila zanj tvegana, toda njegova poslednja želja je bila, da vidi večno mesto in se osebno zahvali papežu za premestitev škofijskega sedeža v Maribor. Po vrnitvi je svojim najbližjim sodelavcem dejal: "Bil sem v Rimu in zdaj lahko umrem." Mnogi njegovih besed niso vzeli za res. V začetku meseca septembra je še birmoval po župnijah laškega dekanata. Pet dni pred svojo smrtjo pa se je poslednjič srečal z duhovniki svoje škofije zbranimi na duhovnih vajah v Rogaški Slatini. Vedel je, da je nacionalizem vdrl tudi med duhovniške vrste in začel ločevati nemško in slovensko govoreče duhovnike. Takrat jim je dejal: *"Zavračam idol poganškega nacionalizma, kakršnemu se danes v Italiji, na Madžarskem, da, tudi v marsikateri državi žrtvujejo najsvetejši interesi. Spoštujem pa naravne značajske poteze vsakega ljudstva kot dar božji in zato tudi materin jezik vsakega ljudstva kot prvo sredstvo za njegovo izobraževanje."* Govor je Slomšek začel v slovenskem jeziku, ga nadaljeval v nemškem in končal v slovenskem. S svojimi sobraty je zmolil še tri Očenaše: prvega v latinskem jeziku (vera), drugega v nemškem jeziku (jezik domovine) in zadnjega v slovenskem jeziku za tistega med njimi, ki bo prvi umrl. In prvi je umrl on. To se je zgodilo v sredo, 24. 9. 1862. Ob pol deveti uri zvečer je zaprl oči temu svetu. Pogrebne slovesnosti je v soboto vodil graški škof Otokar Attems ob asistenci celovškega in ljubljanskega škofa. S pesmijo sta se od škofa poslovila nemški in slovenski pevski zbor. Zemeljski ostanki škofa Antona Martina Slomška so počivali v kapelici Žalostne Matere Božje na mariborskem pokopališču do prihoda Nemcev leta 1941. V stiski vojnega časa so ljudje množično romali na Slomškov grob in zajemali moč za svoje preizkušnje. Na zahtevo okupacijske oblasti so morali krsto prenesti na drugi kraj in v naglici je bila izbrana frančiškanska cerkev v Mariboru. Od tam pa je leta 1978 prispela v mariborsko stolnico. Zdaj Slomšek spet domuje v svoji stolnici in kliče: *"Vrli Slovenci! Ne pozabite,*

da ste sinovi matere Slave, naj vam bo drago materinsko blago: sveta vera in pa materina beseda. Prava vera vam bodi luč, materin jezik, vam bodi ključ do zveličavne omike.»

Janez Pavel II. Ga je leta 1999 v Mariboru razglasil za blaženega. Od takrat naprej verno ljudstvo moli, da bi Slomšek bil razglašen za svetnika.

Pogovor / delo po skupinah (svobodno izbirajte med navedenimi dejavnostmi ali pa se odločite za kakšno svojo dejavnost):

I. Obnovimo svoje znanje o Slomšku ob kratkem kvizu – pps je priložen

II. Izberemo si nekaj vprašanj za razmislek in se o njih pogovorimo v skupinah

1. Ali rad berem? Katero knjigo sem nazadnje prebral in kdaj je bilo to? Kaj iščem/najdem v knjigah? Po kakšni vrsti knjig najraje segam? Kaj me odvraca stran od tega, da bi bral?

2. Ali kdaj razmišljam o tem, kakšen je moj odnos do slovenskega – maternega jezika? Kaj mi pomeni materinščina? Bi jo z lahkoto zamenjal za drug uradni govorni jezik? Ali v pogovornem jeziku rad uporabljam tujke? Ali pri govorjenju pazim na svoje izražanje?

3. Kako prenašam ljubezen do maternega jezika na otroke? Jih kdaj spomnim, kakšen zaklad je slovenski jezik in da je njihova naloga, da ohranijo to zapuščino prednikov za svoje potomce?

Spodbujam otroke in mlade k lepemu govorjenju, brez popačenk, tujk, besed, ki omadežujejo lepoto slovenskega jezika (kletvice ...)?

III. Udeleženci se razdelijo v pare ali v manjše skupine.

Vsak par/skupina dobi pisala in lističe. Najprej vsak zase napiše, kako bi lahko prispeval k edinosti, enotnosti v svoji družini, kraju, župniji? Kako bi to naredil? Kaj bi bilo potrebno narediti? Nato si v parih izmenjajo svoja mnenja in povedo, kaj bodo začeli izpolnjevati.

IV. Prebiranje in prepevanje Slomškovih pesmi

V. Prebiranje njegovih basni in/ali uprizoritev kakšne zgodbe

Potem kot par/skupina ugotavljajo, kaj lahko naredijo v kraju in v župniji. Vse predloge zapišejo na plakat/list; vsak podčrta eno stvar, za katero si bo prizadeval v kraju in v župniji. Skupine nato predstavijo svoje ugotovitve.

Molitev na koncu:

Udeleženci prejmejo lističe z besedilom molitve za Slomškovo kanonizacijo:

Nebeški Oče!

Blaženi škof Anton Martin Slomšek
je luč na poti našega krščanskega življenja.
Naj nas spremlja njegov zgled
in podpira njegova priprošnja,
da bomo v edinosti s teboj
in med seboj napredovali v veri,
upanju in ljubezni in bodo uslišane
naše prošnje za njegovo kanonizacijo.

To prosimo, po Kristusu, našem Gospodu. Amen.
Oče naš ... Zdrava Marija ... Slava Očetu ...

Zapojemo V nebesih sem doma.

Priloga 1

Učenost in dobrotljivost so le kresnice, ako prave vere, trdnega zaupanja in krščanske
ljubezni pri ljudeh ni.
Učenost brez čednosti je cvet brez sadja.

Marljivost tudi slabo glavo izboljša.
Kaj pomaga glava prebrisana, srce pa hudobno in robasto?

Prebrisana glava pa pridne roke so boljše bogastvo ko zlate gore.

Brez boga ni sreče doma.

Največja izguba je izguba svete vere.
Krščanski nauk je žlahtna rožica, od katere naj tvoja duša medu nabira za večno
življenje.

Kor hoče prav srečno živeti, mora modro glavo pa žlahtno srce imeti.

Lenoba je vseh grdob največja grdoba.

Šolarjeva najlepša obleka je otroška ljubeznivost, bela halja nedolžnosti, suknja
vednosti in svete čednosti. Jeza otroku to drago obleko raztrga, lažnivost jo pomaže.

VENDELIN VOŠNJAK – HRVAŠKI SVETNIK SLOVENSKEGA RODU

Svetopisemski odlomek - Rim 12,12–16

Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi, bodite soudeleženi v potrebah svetih, gojite gostoljubje. Blagoslavlajte tiste, ki vas preganjajo, blagoslavlajte in ne preklinjajte jih. Veselite se s tistimi, ki se veselijo, in jokajte s tistimi, ki jočejo. Drug o drugem imejte isto mišljenje, ne razmišljajte o visokih stvareh, marveč se prilagajajte skromnim. Ne imejte se v svojih očeh za pametne.

Pesem

O moj Bog, dopusti mi

Molitev

O vzvišeni in veličastni Bog,
razjasni temine mojega srca,
daj mi pravo vero, popolno ljubezen,
globoko ponižnost, razumnost in spoznanje,
da se bom držal tvojih zapovedi. Amen.

Uvodna dinamika

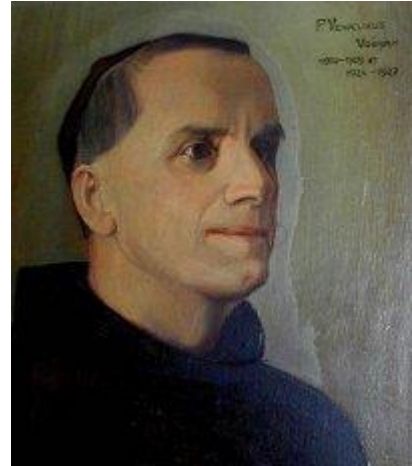
Vsak brat/sestra pove vsaj tri lastnosti, ki bi jih naj imel svetniški človek. Na koncu bomo ugotovili, katere izmed njih je imel današnji kandidat za svetnika.

Vendelin Vošnjak

Pater Vendelin Vošnjak bo hrvaški svetnik, ker je škofijski postopek, s katerim se začenja pot do uradne razglasitve za blaženega in svetnika, potekal v Zagrebu, kjer je ta svetniški redovnik veliko let živel in deloval.

Zakaj pa potem govorimo o njem med slovenskimi svetniki? Zato, ker mu je zibelka tekla na slovenskih tleh. Rojen je bil 13. septembra 1861 v vasi Konovo pri Velenju kot brat dvojček. Otrokoma so starši dali imeni Mihael in Matej in sta bila še isti dan krščena v župnijski cerkvi sv. Martina. Oče Pavel je bil krojač in potomec prednikov, ki so davnega leta 1520 pribežali v te kraje iz Bosne, zato so se pisali Bošnjak, iz česar je kasneje nastal priimek Vošnjak. Mama Ida je imela enak dekliški priimek. Prvorojencema sta se pridružila

še sestra Marija in brat Vinko. Po smrti zelo dobre žene Ide se je Pavel drugič poročil in iz tega zakona se je rodilo pet otrok. Žena Antonija ni delala razlik med svojimi otroki in tistimi iz prvega zakona. Družino je povezovala vsakdanja skupna molitev. Po končani osnovni šoli je Mihael odšel na Ptuj, kjer je deloval njegov prastric dr. Ivan Vošnjak. Tu je končal nižjo gimnazijo. Že takrat se je v njem prebujal duhovniški poklic. Na svoj sedemnajsti rojstni dan je potrkal na vrata samostana manjših bratov frančiškanov v Zagrebu in prosil za sprejem. Dobil je redovno ime Vendelin. Študij teologije je z veliko vestnostjo opravil v madžarskem mestu Pecs in v Gradcu, kjer je leta 1884 sprejel mašniško posvečenje. Novo mašo je pel v rojstni župniji sv. Martina v Velenju. Mlademu patru so redovni predstojniki zaupali odgovorno nalogo: devet let je bil vzgojitelj bogoslovcev, ki jim je tudi predaval filozofijo. Leta 1895 je postal gvardijan zagrebškega frančiškanskega samostana. Ko je papež Leon XIII. leta 1897 predpisal prenovo frančiškanskega reda, je bil p. Vendelin brž pripravljen to prenovo izpeljati, čeprav so se mnogi redovniki temu upirali. Obnova frančiškanskega življenja je bila težka, a je uspela. Zato si je p. Vendelin zaslužil častni naziv „oče Province“. Ko je bila leta 1900 ustanovljena samostojna hrvaška provinca sv. Cirila in Metoda, je p. Vendelin postal njen prvi provincial. Bratom v 22 skupnostih je postal pravi oče. Posebno skrb je posvetil redovnim poklicem, njihovi vzgoji ter izobrazbi. Kot redovnik je bil drugim vzor in kažipot. Kasneje je bil gvardijan v božjepotnem svetišču na Trsatu in v Zagrebu. Bil je priljubljen spovednik in duhovni voditelj. Bil je drobnost postave in vse življenje krhkega zdravja. Moč za svoje delovanje je črpal v zbrani molitvi. Spovednica mu je bila »katedra ljubezni«. Bil je iskan svetovalec na generalnih kapitlih, v vsakodnevnem življenju pa popoln človek. Njegovo življenje je potekalo v znamenju žive vere in goreče ljubezni, potopljeno je bilo v molitev in usmerjeno v evharistijo. Umrl je v zagrebškem samostanu v duhu svetosti 18. marca 1933, na predvečer praznika sv. Jožefa. Njegov proces za beatifikacijo se bliža koncu.

Nekaj njegovih misli:

- Molitev je tisto močno orožje, ki kristjanu vedno zagotavlja zmago nad vsakim sovražnikom. Molitev je tisti močni kruh, ki nas krepi vse življenje na naši poti do gore Gospodove.
- Molk je svetišče pravične duše, kjer stanuje Bog.
- Kakor v ogrevanem prostoru hitro zmanjkuje toplota, če se vrata pogosto odpirajo, tako uhaja ves dar pobožnosti, srce se izprazni in v duši ugasnejo dobre misli, če kdo veliko govori.
- Vse naše veselje ni nič drugega kot prečudovit odsev neizmerne božjega bistva. Vse veselje nam kliče: bodite popolni! On je neskončna ljubezen, katera ne prenese najmanjše stvari, ki se ne bi skladala z njegovo sveto voljo.

Vprašanja za premišljevanje

Katera od lastnosti p. Vendelina me je najbolj nagovorila?

Katere od kreposti, ki smo jih našli na začetku, najdemo pri p. Vendelinu?

Katere od teh kreposti bi se bilo še posebej dobro okleniti – kot posameznik in kot bratstvo?

Zaključek: vsak pri sebi razmisli, kaj mu pomeni zakrament svete spovedi. Kdor želi, naj svoje razmišljanje podeli v paru ali v skupini.

Molitev

Vsemogočni, večni, pravični in usmiljeni Bog,
daj nam ubogim, da bomo zaradi tebe delali,
kar vemo, da hočeš,
in vedno hoteli, kar je tebi všeč;
da bomo notranje očiščeni, notranje razsvetljeni
in vžgani z ognjem Svetega Duha,
mogli hoditi po stopinjah tvojega ljubljenega Sina,
našega Gospoda Jezusa Kristusa
in le po tvoji milosti priti k tebi, Najvišji;
ti, ki v popolni Trojici nedeljivo Eden
živiš in kraljuješ v slavi, vsemogočni Bog,
na vse veke vekov. Amen.

ANTON VOVK

Svetopisemski odlomek - Ps 31

Odpev: Prisluhni, Gospod, in me reši.

K tebi, Gospod, se zatekam, naj ne bom osramočen na veke.

V svoji pravičnosti me osvobodi,
nagni k meni svoje uho, hitro me reši.

Bodi mi utrjena skala,
trdna hiša, da me rešiš.

Zakaj ti si moja skala in moja trdnjava,
zaradi svojega imena me boš peljal in vodil.

Potegnil me boš iz mreže, ki so mi jo nastavili,
kajti ti si moje zatočišče.

V tvoje roke izročam svojo dušo,
Gospod, zvesti Bog, ti si me rešil.

Zavračam tiste, ki spoštujejo prazne malike,
zaupam pa v Gospoda.

Radoval in veselil se bom tvoje dobrote,
ker si videl mojo bedo, spoznal stiske moje duše.

Nisi me izročil v roke sovražnika,
moje noge si postavil na širjavo.

Slava Očetu ...

- *Lk 11,28*

Ko je Jezus govoril množicam, je neka žena povzdignila glas in mu rekla: »Blagor telesu, ki te je nosilo, in prsim, ki so te dojile!« On pa je rekel: »Da, še bolj pa blagor tistim, ki božjo besedo poslušajo in ohranijo«.

Pesem

- O Marija, naša ljuba mati (*kitica Vse duhovne, o Marija mati ...*)
- Marija, ti mati si moja

Molitev

Prepevamo ti, Kristus, ki živiš v svetnikih, milost jim in moč deliš, ki vlivaš v duše mir in kažeš pot ljubezni nam. Kar sveti, tebi zvesti, zmorejo, storijo, govorijo, sklenejo, po tvoji le ljubezni to store, ki vodi jih. Nakloni mir, utrdi vero nam odpusti grehe nam, ozdravi nas, privedi nas do srečne večnosti v nebeški raj. Kot večnemu Očetu vse nebo in sveti vsi Zveličarju pojó, tako naj Svetega Duha časti vse zemlje krog. Amen.

Uvodna dinamika

Škof Anton Vovk je živel v najtežjem obdobju slovenske zgodovine, ljubljansko škofijo je vodil od 1946 do svoje smrti 1963. Nekateri ste bili še njegovi sodobniki. Morda se kdo spomni kakega dogodka iz tistega časa, ko je bilo čutiti veli odpor do vere in Cerkve. Kako so ljudje takrat to sprejemali?

Anton Vovk

»Dni mojega popotovanja je malo, in hudi do bili dnevi mojega življenja in ne dosegajo dnevov življenja mojih očetov ...« (1 Mz 7,9)

Te besede je izrekel očak Jakob v stari zavezi. Ponovil jih je nadškof Pogačnik ob slovesu od nadškofa Vovka.

»Kakor se pred soncem ne moremo skriti, tako je tudi njegova osebnost osvetljevala in ogrevala vse. V nenadnih razmerah ga je Božja previdnost nenadoma postavila na vodstveno mesto v ljubljanski škofiji, ker je bil kakor Savel 'za glavo višji od vseh', ne samo po telesu, temveč predvsem po duhu in srcu. Imel je izredno zdrav čut za vse, kar je prav, in ta zdravi čut mu je pomagal, da je lahko tako uspešno upravljal škofijo. Lahko rečemo, da je bil rad za škofa, ker je čutil, da ga je res Bog hotel imeti tisto uro na tem mestu. Skozi sedemnajst let je bil res kako Mojzes svojemu ljudstvu, obraz mu je žarel od dobrote, ljubezni, zavzetosti za sveto stvar.« (govor škofa Leniča ob 10-letnici Vovkove smrti)

Škof Anton Vovk se je rodil 19. maja 1900 v Vrbi na Gorenjskem, v isti hiši kakor sto let prej slovenski pesnik France Prešeren. Njegova stara mama Marija (Mina) je bila pesnikova sestra. Tonček je bil deveti otrok v družini, kjer je vladalo lepo družinsko

razpoloženje. Povezovalo jih je delo in redna skupna molitev. Po materi je sprejel dobroto srca, po očetu pa izredno močno voljo, s katero je v življenju premagoval težave. Oče mu je umrl, ko je imel komaj tri leta, mama pa, ko je bil star sedemnajst let. Ko je šel v šole, ga je najprej podpiral sovaščan in boter, nato pa sestri Marija in Katarina. Vseskozi je bil zelo povezan z domačimi in se je rad vračal domov. V bogoslovju so predstojniki kmalu postali pozorni na mladeniča, ki se ni odlikoval samo po velikosti, ampak tudi po krepostih in prizadevnosti pri študiju. Sam je dejal: »Žrtve in Marijino varstvo so mi klesale duhovniški poklic. Mariji čast in hvala!«

Po novi maši leta 1923 je postal kaplan v Metliki. Ljudi je osvajal z ljubeznivostjo, pa tudi šaljiv je bil. Govoril je: »Sicer res hodi po Metliki neki Vovk, a doslej še ni nobenega požrl.«

Po dveh letih je bil prestavljen v Tržič, kjer je kmalu postal župnik. Bil je najmlajši župnik v ljubljanski škofiji. Z vso mladostno vnemo se je lotil dela. Pokazal je izredne upravne in gospodarske zmožnosti. V župniji je bilo veliko skupin in dobrodelnih družb, med njimi tudi Frančiškov tretji (svetni) red. Njegova najpomembnejša skrb je bila poglobitev verskega življenja.

V njegovi naravi sta se prelivala prijetnost in moč. Bil je goreč, preudaren in zgleden dušni pastir, sijajen pridigar, pravi ljudski govornik, veselje ga je bilo poslušati. Pridige so bile preproste in razumljive. Z močnim glasom je obvladoval večtisočglavo množico. Ljudi sta pritegnili že njegova mogočna postava in prijetna zunanjost. Ni se zanašal na svoje sposobnosti, jih je pa dobro uporabil. Vse je delal v povezanosti z Bogom, zaupal je v njegovo moč.

Po štirinajstih letih delovanja v Tržiču je bil Anton Vovk leta 1940 imenovan za kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja.

Leta 1944 je postal rektor ljubljanskega semenišča. To je bil težek čas. Nekatere semeniščnike so mobilizirali Nemci, drugi so odšli k domobrancem in večina teh je bila po vojni pobitih. Povojna oblast je v semenišče nastanila druge ljudi, dan na dan so jih zasliševali in nagovarjali, naj stopijo v Ciril-metodijsko družbo (od države ustanovljena duhovniška družba, katere člani so imeli privilegije). Rektor Vovk je bogoslovcem vedno govoril, da je treba vztrajati, da se ne smejo ničesar bati, ker je vse v Božjih rokah.

Po vojni je škofija ostala brez škofa (škof Rožman je emigriral v Ameriko) in vsi so videli bodočega škofa v Anronu Vovku. Ta je sprejel izvolitev kot izraz Božje volje. Ob velikem nasprotovanju oblasti je bil 1. decembra 1946 v nabito polni stolnici ob metanju solznih bomb in provokacijah pripadnikov režima posvečen v škofa.

Anton Vovk je vodil ljubljansko nadškofijo osemnajst let in ji zapustil izjemen zgled dobrega pastirja. V tem času je bil priča neverjetnemu preganjanju Cerkve. Duhovnike so množično zapirali in obsojali na visoke kazni. Vernike so smešili, ostajali so brez služb, niso mogli doseči nobenega vodstvenega položaja. Odpravljali so cerkvene praznike, ob nedeljah dopoldan organizirali delovne akcije, zaničevali svoje domobrncev, ustrahovali verne učitelje. Tudi škofa Vovka oblast ni sprejela. Začel se je njegov križev pot. Neprestano so ga klicali na zaslišanja, tudi ponoči. Očitani so mu, da je on kriv, da je toliko duhovnikov zaprtih; govorili, kako so duhovniki in ljudstvo prit njemu, včasih so ga tudi mučili. Spet drugič so ga hoteli pridobiti z izredno prijaznostjo in so mu obljubljali mnoge ugodnosti. Največ težav je doživel ob birmovanjih, ko so na vse načine ovirali njegovo delo. Preganjanje je doseglo vrhunec 20. januarja 1952, ko so ga na železniški postaji v Novem mestu med zmerjanjem in poniževanjem polili z bencinom in zažgali. Posledice tega dogodka je čutil do smrti, nikoli več ni bil zdrav. Kljub temu je do konca neumorno delal, sodeloval je tudi na prvem zasedanju II. Vatikanskega koncila. Umrl je 7. julija 1963.

Duhovna dediščina in aplikacija za sodobni čas

Ob prebiranju življenjepisa škofa Vovka moramo priznati, da je bil pravi mučenec in pričevalec. Neprestana zasliševanja, grožnje, očitki, ga niso strli. Bil je pokončen, dosleden in neuklonljiv. Preganjalcem je rekel: »Bog je moj sodnik, ne OZNA. Bog je tisti, ki mi je dal življenje in mi zaupal moje poslanstvo, on mi narekuje, kaj moram storiti.« Dejal je: »V sencah in v soncu življenja sem vedno ravnal po geslu: V Gospoda zaupam ...« Proti koncu življenja je najraje sedel pred kapelo in molil: »Naj bo vse Bogu darovano. Za naše grehe in nepopolnosti, za blagor svete Cerkve ...«

Vprašanja za premišljevanje

Vsi radi molimo za svoje zdravje. Nekateri, da bi ozdraveli, drugi za to, da bi ostali zdravi. Zdravje je velik dar. Še večji dar pa je, če znamo trpljenje sprejeti in ga osmisлити. Trpljenje nas oblikuje in usmerja k večnim vrednotam. Lažje je nositi križ, če prej odpustimo tistim, ki so nam storili kaj hudega.

Zaupajmo drug drugemu, v kakšne namene darujemo svoje težave. Kaj (ali kdo) meni osebno pomaga nositi križ starosti in bolezni? H komu se zatekam, komu se priporočam? Ali lahko iz srca odpustim vsem, ki so me kdaj prizadeli?

Zaključek: molimo drug za drugega in obiščimo bolnega brata ali sestro.

Molitev

O Bog,
v škofu Antonu Vovku
si dal svojemu ljudstvu
Dobrega pastirja in pogumnega pričevalca
Za vero v času preizkušnje.
Prosimo te,
Proslavi ga pred vesoljno Cerkvijo,
Da bo pred nami
Še močnejše zablestel njegov zgled
In bosta ob njem rasla naša vera
V tvojo očetovsko previdnost
In zaupanje v Marijino varstvo.
Po Kristusu, našem Gospodu.
Amen.